

กระบวนการ วิธีการ กลยุทธ์ ในการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมของกรีนพีซ

จากแนวคิดทฤษฎี ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ตามแนวของ Habermas และ Gramsci นั้นได้อธิบายกระบวนการทำงานที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะสร้างสำนึก และ เครือข่าย การเคลื่อนไหว เพื่อเปิดและ ชิงพื้นที่สาธารณะรวมถึงพื้นที่ทางความคิดของประชาชน ที่รัฐและนายทุนได้ครอบงำอยู่ ผ่านกระบวนการ วิธีการ กลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมของ กรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยผู้ศึกษาขอแบ่งประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้

(1) การสร้างพื้นที่สาธารณะ

- (1.1) การสร้างความเชื่อชุดใหม่ การสร้างความรู้ การตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม
- (1.2) การลดความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่
- (1.3) การฉีกกำลังจากภาคส่วนต่างๆผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

(2) การสร้างอำนาจนำ

- (2.1) การสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์
- (2.2) การทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด ทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง
- (2.3) การทำให้กลุ่มเห็นคล้อยตามด้วยความสมัครใจ

(1) การสร้างพื้นที่สาธารณะ เป็นการสร้างพื้นที่ให้ผู้คนจากหลายๆส่วนได้เข้ามาแลกเปลี่ยน พูดคุย สนทนาเรื่องต่างๆ โดยผ่าน การปฏิบัติการการสื่อสารกัน (Communication Action) ทำให้คนเหล่านั้นได้โต้แย้ง ได้เถียง เรื่องราวต่างๆ มีการใช้เหตุ - ผลเพื่อให้เกิดการเข้าใจโลก เข้าใจผู้อื่น และให้ผู้อื่นเข้าใจร่วมกับตัวเองจนถึงขั้นมีการกระทำร่วมกัน เพื่อให้หลุดพ้นจากการครอบงำของอำนาจรัฐ - อำนาจตลาดที่ครอบงำคนอยู่ทั้งในปริมนทลชีวิตส่วนตัวและส่วนรวม โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะนี้ จะเกิดขึ้นได้นั้น มีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น การจัดเวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น , การจัดอบรมต่างๆ , การให้ความรู้จัดบอร์ดนิทรรศการต่างๆ หรือการทำให้เป็นประเด็นข่าว เพื่อให้เกิดการพูดถึงในวงกว้าง ซึ่งการสร้างพื้นที่สาธารณะให้เกิดขึ้นได้มีกระบวนการดังนี้

(1.1) การสร้างความเชื่อชุดใหม่ การสร้างความรู้ การตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม นั้นจะต้องทำทั้งในระดับบุคคล และ ภาคส่วนต่างๆ อย่างภาคประชาชน หรือ ภาคประชาสังคม ทั้งในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพื่อให้เกิดสำนึกความเป็นพลเมือง ในการที่จะเข้าร่วมในกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม อย่าง กรณีกรีนพีซฯ นั้น ได้มีกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างความเชื่อชุดใหม่ และ ความรู้ การตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

(1.1.1) ในระดับบุคคล กรีนพีซฯ มีวิธีสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอาสาสมัคร เกิดสำนึกความเป็นพลเมือง โดยผ่านกระบวนการการใช้เหตุ – ผล ในการปฏิบัติการการสื่อสาร ทั้งก่อนและหลัง กิจกรรมต่างๆ ที่กรีนพีซฯ จัดขึ้น กล่าวคือ ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จะเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ซักถาม เหตุ – ผล ที่มาที่ไป และความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม (รายละเอียดอ่านเพิ่มเติมได้ที่ภาคผนวก ข.) ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนดังที่ ป๋องอาสาสมัครลำดับต้นๆ ที่ผ่าน การทำงานร่วมกับกรีนพีซฯ มากคนหนึ่งเล่าให้ผู้ศึกษา ฟังถึงการได้สอบถามพูดคุยกับเจ้าหน้าที่กรีนพีซ ในการทำงานของกรีนพีซฯ ว่า

“ เราเคยถามพี่คนหนึ่งว่าเวลา กรีนพีซฯ ทำแอ็คชั่นมันแรงไปไหม มีพี่คนหนึ่ง (เจ้าหน้าที่คนเก่า) เขาเคยบอกเราว่า การที่ กรีนพีซฯ เข้าไปทำอะไรก็อย่าง เช่น เรียกร้องให้หยุดการทำลาย ไม้ไซท์หมายความว่าให้หยุดทันทีเดี๋ยวนี๊ เวลาเราไปพูดเหมือนแรงไป ไปเตือนเขาแรงๆ เหมือนเราจะให้เขาหยุดทำเลย แต่จริงๆ ไม่ใช่ นะคือ ถ้าเราไม่เริ่มที่จะทำ มันก็จะไม่มีความริเริ่มในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไร คือ จริงๆ ก็เหมือนกับเรื่องเตาเผาขยะ คือไม่ใช่บอกๆ ให้หยุดๆ เดี๋ยวนี๊เลยไม่ใช่ แต่มันเป็นการไปเตือนให้มีการเริ่มคิด เริ่มมีกระบวนการคิดของรัฐบาล หรือใครก็แล้วแต่ให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง แค่นั้นแหละ... อันนี้แหละที่พวกเราไปทำมันคือองค์กรเรา เราเชื่อพี่เขาแบบนั้นนะ เพราะเราเคยไปเถียงกับเขาอย่างเอาเป็นเอาตายเลย เกียงกันนานว่ากรีนพีซฯ ทำแรงไปไหมเวลาเราไปจัดกิจกรรมอะไร เราคิดว่า กรีนพีซฯ ไม่ได้ทำอะไรหยุดเลย แต่กรีนพีซฯ ทำให้คนเริ่มรู้สึกว่ามันต้องมีการเปลี่ยนแปลง คนอื่นๆ คิดเหมือนเราเรารีบเล่าเราไม่รู้ แต่เราเชื่อพี่เขาเพราะเราไปเถียงกับเขามาแล้วแบบจริงจังเลยนะ แล้วเขาก็พูดแบบนี้มา เราก็เออ จริงวะ ..อันนี้เรามองแคในประเศไทยนะ แต่เราเชื่อว่า ทั่วโลกมันก็คงคิดทำนองนี้ ให้คิดว่ามันต้องมีการเริ่มการเปลี่ยนแปลง...”

อีกกรณีหนึ่งที่ กรีนพีซ เข้าไปเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุว่า ศูนย์วิจัยและทดลอง พันธุ์พืช แห่งหนึ่งในภาคอีสาน ทำการปลูกและขายพันธุ์มะละกอ GMO ในแปลงทดลองเปิดนั้น ผู้ศึกษาได้ถามกับเจ้าหน้าที่ในการประชุมอาสาสมัครประจำเดือนว่า “ขณะที่เราใช้สิทธิการรับรู้ ของประชาชนในการเรียกร้องปัญหาสิ่งแวดล้อม และการที่เราเข้าไปในสถานที่ราชการแบบนั้น เป็นการละเมิดสิทธิของคนอื่นหรือไม่”

เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบกรณีดังกล่าว ตอบว่า จริงอยู่การเข้าไปของเราดูเหมือนเป็นการ ละเมิดสิทธิของเขา แต่อย่าลืมว่า เขาเองที่ก่ออาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อมก่อน คือ ทั้ๆที่มีมติ รัฐมนตรีไม่ให้ปลูกพืช GMO ในพื้นที่เปิด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายและผลเสียของพันธุ์พืช GMO ที่ ยังไม่มีผลงานวิจัยใดๆมารองรับว่าปลอดภัยต่อคนจริง เราก็ใช้สิทธิที่เราสามารถปกป้องสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมของเราได้ตามรัฐธรรมนูญ เราเข้าไปเป็นพยานในที่เกิดเหตุว่ามันมีการ ก่ออาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อมจริง เราไม่ได้ไปทำอะไรที่มันรุนแรง วัตถุประสงค์ใหญ่ของเราคือ ทำการปกป้องสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ และก็อธิบายเรื่องมะละกอจีเอ็มโอ ว่ามีผลต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร และเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ซักถาม เกี่ยวกับเรื่องจีเอ็มโอในประเด็นต่างๆด้วย

นอกจากการเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้พูดคุย ซักถามอย่างเปิดเผยแล้ว การอบรม NVDA เป็นการอบรมเพื่อให้เข้าใจการรณรงค์แบบเผชิญหน้าอย่างสันติวิธี(อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข) ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นหลักการ และ วิธีการหลักที่ใช้ในกระบวนการเคลื่อนไหว เพื่อสิ่งแวดล้อมของกรีนพีซ ที่อาสาสมัครทุกคนต้องรู้ ในส่วนของเจ้าหน้าที่นั้นก็มีส่วนมองต่อเรื่อง การอบรมต่างๆในองค์กรดังนี้

ที่แฉนให้ความเห็นว่า

“ การอบรมต่างๆ ช่วยให้อาสาสมัครเข้าใจกรีนพีซได้เยอะ เพราะบางคนไม่มีพื้นฐานด้านการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมหรือด้านสังคมมาก่อนนะ ก็จะได้รู้ว่าจริงๆแล้วเราก็มีสิทธิ มีเสียงในการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ถึงคนที่เคยเขาก็ไม่รู้หรอกว่ากรีนพีซ ทำกันยังไง พอเขาอบรมแล้ว มันจะมีภาพที่เหมือนกัน ตรงกันในรูปแบบองค์กรประมาณเนี้ย มันเหมือนเป็นการเตรียมความพร้อมของคนที่จะมาร่วมงานกับเรา อย่างการอบรม NVDA เป็นวิธีการที่เอามาจากกรีนพีซสากลแล้วก็เอามาใช้ในสังคมไทย จริงๆหลักสูตรก็เป็นแบบทั้ๆไป คือหลักการเหมือนกันแบบ 1+1=2 แต่การที่จะใช้วิธีคิดว่าจะเอาเครื่องคิดเลข, ลูกคิดหรือนับมือ เนี่ยมันขึ้นอยู่กับว่าเรามีอุปกรณ์อะไรแต่หลักสูตรก็เปิดกว้าง ให้มีการปรับไปตามแต่ละแห่งแต่ละประเทศ คือการที่จะรู้ว่าเราควรจะใช้เครื่องมืออะไร

อย่างไรเราก็มีการประชุมกัน หลักๆ ก็มี 3 ฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่รณรงค์ , เจ้าหน้าที่ประสานงานสื่อ , เจ้าหน้าที่ประสานงานกิจกรรม เราต้องคุยกันปรึกษากันหาทาง และทำงานร่วมกันคือต้องประเมินกันด้วยว่าผลตอบกลับหลังทำกิจกรรมเป็นยังไง เราก็มีการชั่งน้ำหนักเหมือนกันทั้งก่อนและหลังงาน ช่วยๆกันทุกฝ่าย บางครั้งบางทีก็เหมือนการลองผิดลองถูกเหมือนกัน แต่กิจกรรมทุกอันที่ทำเราจะดูเรื่องความปลอดภัยเป็นหลักและก็เรื่องอื่นๆด้วยประกอบกัน.....”

ไม่ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ ได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังเกี่ยวกับการอบรมเรื่องต่างๆขององค์กรว่า

“ การอบรมต่างๆเราคิดว่าช่วยอาสาสมัครได้มาก อย่างการอบรม NVDA เขาอบรมเขาจะรู้ว่าทำไมกรีนพีซถึงรณรงค์แบบสันติวิธี พอรู้ถึงวิธีการสันติวิธีของกรีนพีซ อย่างที่บอกสันติวิธีมันมีเป็นพันๆ กรีนพีซมันมีอยู่แค่นี้ก็อย่างเราอาจหยิบมาซักกร้อย คือเขาก็จะได้ในแบบกรีนพีซ จะมาศึกษามาเข้ามาเข้าใจองค์กร ว่าทำอะไรไปเพื่ออะไร การอบรมก็มีหลายอัน ทั้งเรื่องทั้งปิ่นและอีกสารพัด ..... คือมันจะเป็นแบบเปิดโอกาส ให้เขาได้ลองทำเขาชอบ ไม่ชอบเราสามารถบอกกันได้ว่าจะทำอีกหรือไม่ก็ได้...”

ด้านอาสาสมัครได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการอบรม NVDA ว่า การอบรมนี้ทำให้เข้าใจลักษณะ และวิธีการในการทำงานร่วมกับองค์กรได้ดีขึ้น ได้เห็นภาพการทำงาน และ กลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อสิ่งแวดล้อมกับกรีนพีซอีกอันหนึ่งด้วย นั่นก็คือ การอบรมการเผชิญหน้าอย่างสันติวิธี ที่มีลักษณะเฉพาะตัวและไม่เหมือนกับที่อื่น นอกจากนี้ยังคิดว่า การอบรมนี้ยังถือว่าเป็นการช่วยสำรวจตัวเองว่าตนเองนั้นเหมาะกับการรณรงค์ในลักษณะนี้หรือไม่ หากไม่ใช่ตนจะสามารถทำการรณรงค์ร่วมกับองค์กรในวิธีการใดบ้างเพราะการอบรมการเผชิญหน้านั้นเป็นเพียงวิธีการหนึ่งขององค์กรที่ใช้ทำการรณรงค์เท่านั้น อาสาสมัครสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ได้ตามที่ตนเองเห็นด้วย

จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครเห็นว่า การอบรมมีผลต่อการเป็นอาสาสมัครเช่น
พิจัน ดีเจที่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นว่า

“ การอบรม NVDA นี้มีผลต่อการเป็นอาสาสมัคร และมีผลต่อการทำงานร่วมกับกรีนพีซด้วย คือส่วนหนึ่งสามารถทำงานได้อย่างไม่ติดขัด อีกส่วนก็คือ เราก็ได้รู้ แนวคิดขององค์กร มันเหมือนทำให้เราเห็นทางข้างหน้าว่ามันมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือรู้ว่า องค์กรต้องการอะไรคือพอเราเข้ามาทำงานเนี่ย คำถามของเราจะน้อยลง คือคำถามพื้นฐานจะไม่มีแล้วว่ อันนี้ทำไปเพื่ออะไร เพราะเราเห็นภาพชัดเจนแล้ว อย่างตัวพี่เองพออบรมเสร็จมันทำให้เรารู้สึกว่า เอ้ย..เฮอ เหมือนที่นี้มันมีแนวทางให้เราได้ปฏิบัติแบบที่สอดคล้อง

คลั่งกับนิสัย หรือตัวตนเรา เพราะโดยจริงๆ แล้ว เราก็มีนิสัยที่อยากจะออกหน้า หรือ ทำอะไรเพื่อแก้ไขให้สิ่งต่างๆ มันดีขึ้น แต่เราไม่รู้ว่าจะเริ่มตรงไหน จากที่ผ่านๆ มาเราก็เหมือนบอกๆ ไป อย่างจะพูดว่า "มีอะไรให้ช่วยบอกๆ" กับองค์กรที่อื่นๆ ที่เคยไปช่วยงานเขา แต่มันก็เหมือนผ่านไปไม่ได้มีอะไรเป็นรูปธรรม ว่า แล้วฉันจะลงมือทำให้มันเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรให้สิ่งแวดล้อมมันดีขึ้นจริงๆ แล้วเราก็อยากทำ แต่มันไม่มีช่องทางให้ทำ แต่พอมาอบรม NVDA แล้ว มันมีสิ่งโดนใจมากๆ เลย คือ แกนอันหนึ่งของกรีนพีซที่บอกว่า " เราเชื่อว่าโลกใบนี้มันเปลี่ยนแปลงได้ เราทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงโลกใบนี้ได้" คือมันเหมือนกับว่ามันได้ลงมือทำจริงๆ ด้วยมือของเรา...."

หมุด ให้ความเห็นว่า " การอบรม NVDA มีผลต่อการเป็นอาสาสมัคร เพราะอย่างน้อย คนได้เรียนรู้ว่าเวลาจะทำ Action ต้องทำตัวอย่างไร แบบไหน ต้องยิ้ม , ต้องแข็งขัน ต้องเห็นขั้นตอนการทำงานถึงจะเข้าใจ เราคิดว่ามีผลต่อการทำงานกับองค์กรเพราะว่า องค์กรมีข้อมูลที่ให้ทำการเคลื่อนไหว อาสาสมัครที่มา Action ก็ต้องมีข้อมูลเหมือนกัน ไม่ใช่เขาให้ทำอะไรก็ทำ..."

สงบ ผู้ที่ผ่านกิจกรรมกับกรีนพีซมาไม่น้อยกว่า 10 กิจกรรมให้ความเห็นว่า การอบรม NVDA มีผลต่อการทำงานร่วมกับกรีนพีซ ว่า

" มีๆ ก็คือเป็นการอบรมเพื่อบอกแนวทางของเราเลยแหละ เพราะมันจะบอกว่า องค์กรเนี่ยมีแนวทางไหน ทิศทางไหน คือถ้าคนไม่ได้รับการอบรมเนี่ย จะไม่รู้ว่าการ NonViolence เนี่ยมันยังไง มีวิธีการปฏิบัติการอย่างไร คือการอบรมจะสอนเนี่ย ถ้าเขาแรงมา เราจะแรงกลับไปหรือ ถ้าเราไม่แรงกลับเราจะต้องมีวิธีการทำไง มันบอกจากการที่เราได้ไปอบรมเราคิดว่ามีผลต่อการทำงานเป็นอาสาสมัครมากด้วย.... มันเหมือนกับว่าเวลาเราได้รับการอบรมแล้วเนี่ยมันมีภาพ เวลาเราไปทำ Action มันจะทำให้ทุกคนเนี่ย...มองไปในทางเดียวกัน มันมีวิธีการเดียวกัน คือคนที่ไม่ได้รับการอบรม ถ้าเขาไปทำ Action จริงๆ นะ ถ้ามันอยู่ในสถานการณ์จริง บางทีมันไม่มีใครไปบอกเขาได้ เขาอาจทำตามความรู้สึกของเขาโดยที่ไม่ได้ทำตามแนวคิดขององค์กร ซึ่งมันก็อาจส่งผลกับองค์กรได้ หรือเกิดอันตรายได้"

จะเห็นได้ว่าการปลูกฝังความคิด ความเชื่อชุดใหม่ อย่างการอบรม NVDA และอื่นๆ ให้กับอาสาสมัครนั้น เจ้าหน้าที่ที่จะยึดความสมัครใจของอาสาสมัครเป็นหลัก ในการเข้าร่วมอบรม แต่เมื่ออาสาสมัครอบรมหรือได้รับความรู้เรื่องต่างๆ ไปแล้ว จะเห็นได้ว่า อาสาสมัครนั้นเห็นว่าการอบรมดังกล่าวมีผลต่อการเป็นอาสาสมัคร ทำให้ได้รับความรู้วิธีการในการร่วมขบวนการ

พิทักษ์สิ่งแวดล้อมกับกรีนพีซ และมีความตื่นตัวที่จะร่วมทำงานกับกรีนพีซ เพราะจากที่ได้ร่วมกิจกรรมกับอาสาสมัครที่กล่าวถึงนี้ไม่ว่า พีจีน , หมุด, สงบ ต่างเคยร่วมงานรณรงค์เคลื่อนไหวกับกรีนพีซในรูปแบบต่างๆมามากกว่า 10 ครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์แนวรณรงค์อย่างการทำแฉิชั่น การปั่นแชนปั่นป้ายตามที่ต่างๆ หรือแนวเียนอย่าง GMO Mobile Units หรือการออกไปแจกเอกสาร ให้ความรู้ต่างๆกับประชาชนตามท้องถนนทั่วไปก็ตาม (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข.)

หลังจากที่องค์กรได้สร้างความเชื่อชุดใหม่ ความรู้ และการตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับอาสาสมัคร แล้ว สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงผลของการสร้างความรู้ และการตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีต่อตัวอาสาสมัครคือ ความรู้สึกของอาสาสมัครในมุมมองต่อการใช้สิทธิการเป็นพลเมืองเมื่อได้เข้าร่วมงานกับกับองค์กร

สงบได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังถึงการได้ใช้สิทธิความเป็นพลเมืองของตนเองเมื่อได้มาร่วมงานกับกรีนพีซว่า

“เราได้ใช้สิทธิความเป็นพลเมืองมากขึ้น อย่างที่บอกเมื่อก่อนเราจะไม่ได้สนใจเรื่องสิทธิอะไรมากมาย เราเพียงแต่รู้แต่ไม่ได้แสดงออก แต่พอมาอยู่ที่นี่ทำให้เรารู้ว่าเราสามารถแสดงออกในเรื่องการใช้สิทธิของเราได้ อย่างการลงเสียงฯนี้เนี่ย...มันทำได้ อย่างเรื่องการคัดค้านการออกกฎหมายที่มันไม่ชอบธรรมหรือมีช่องโหว่ ที่เราออกไปมันทำให้เรารู้ว่าเราสามารถบอกเค้าได้ มันเหมือนกับที่เราได้แสดงตัวตนออกมาว่าเรามีเสียงฯนี้เนอะ สิ่งเหล่านี้เราได้จากที่นี่แหละ แล้วก็คือจากตัวองค์กรมันเปิดให้เราได้ความรู้อื่นๆด้วยทำให้เราสนใจขึ้นด้วย แสดงว่ากรีนพีซมีส่วนมาก มันค่อนข้างเปลี่ยนเราเลยนะ จากเพื่อนๆที่เราเคยคุยด้วยที่อยู่ด้วยก่อนมาที่นี่ พอตอนนี้ไปคุยกันมันเหมือนคุยกันไม่ค่อยรู้เรื่องอะนะ มันเปลี่ยนๆเรื่องคุยไปเลยเหมือนกัน เหมือนเราเป็นอะไรไปแล้ว ..(หัวเราะ).. ”

พี่แห่ล อาสาสมัครอีกคนที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“ มาอยู่ที่กรีนพีซฯ ทำให้เราได้รู้จัก สิทธิหน้าที่ของพลเมืองมากขึ้น เช่นการที่จะได้รับสิทธิที่จะอยู่กับสิ่งแวดล้อม ก็ต้องมีหน้าที่ที่จะรักษามันด้วย กรีนพีซทำให้เข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่ และมีความเป็นพลเมืองมากขึ้น เพราะเราได้รับรู้ เรื่องราวทางวิชาการ และรู้ขอบเขตของการรณรงค์ และหน้าที่สิทธิ รู้ที่มาที่ไปของปัญหา และการที่จะทำตัวต่อสังคม”

ยุทธ เล่าให้ฟังว่า “ มาอยู่แถวนี้ได้ใช้สิทธิของตัวเองมากขึ้น เพราะปกติเป็นคนธรรมดาที่ไม่ได้ใช้สิทธิอะไรมาก ก็แค่นานๆไปเลือกตั้งนานๆที ถ้ามีเหตุการณ์ถึงไปรวมกับเค้า การทำกิจกรรมกับกรีนพีซๆ การรณรงค์ต่างๆสื่อให้เห็นว่ามันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ เราควรมีส่วนร่วม”

โย่ง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ ที่นี้ทำให้ผมได้ใช้แสดงออกเรื่องสิทธิอย่างถูกต้อง เต็มที่ ในทางสร้างสรรค์ ในระบอบประชาธิปไตยในกรอบที่ถูกต้อง เพราะเรื่องความรุนแรง และไม่รุนแรงมันเป็นเรื่องใกล้กันมาก ที่นี้เน้นเรื่องไม่รุนแรงเราก็จะรู้ว่าการแสดงออกสิทธิอย่างไม่รุนแรงทำไง อย่างที่พี่แอนบอก งานถือป้าย เราทำได้เพราะมันเป็นสิทธิที่เราสามารถทำได้”

การจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆของกรีนพีซ ไม่ว่าจะเป็นการอบรม NVDA การอบรม GMO การใช้คู่มือจ่ายตลาด หรือการใช้สื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ การพิมพ์เอกสาร การทำ VCD ให้ความรู้ นั้น เป็นกระบวนการที่ทำให้อาสาสมัคร ได้รับข้อมูลและเกิดการปฏิบัติการสื่อสารสร้างความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้น เกิดจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองที่ดีในกา รักษาสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากการสอบถามและการสังเกตพฤติกรรมของอาสาสมัครที่ทำการร่วมรณรงค์และได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้จากกรีนพีซ หลังจากที่อาสาสมัครได้ร่วมงานกับคนในองค์กรแล้ว จากการศึกษาเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ที่มีต่ออาสาสมัคร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า ไม่ได้ปลูกฝังสำนึกอะไรให้กับอาสาสมัคร เพราะคิดว่า อาสาสมัครที่เข้ามาและทำงานอย่างต่อเนื่องนั้นทุกคนมีใจ และมีสำนึกที่ดีอยู่ในตัวเองระดับหนึ่งอยู่แล้ว เพราะไม่อย่างนั้นแล้วก็คงไม่มาร่วมงานกับเรา ไม่มาทำกับทางองค์กร การมาเป็นอาสาแต่ละคนมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปแต่เจ้าหน้าที่เชื่อว่า เมื่อทุกคนมาอาสา เขามีใจให้กับองค์กรอยู่แล้ว และยิ่งเขาทำงานกับเรา เขาก็คงได้เรียนรู้อะไรจากองค์กรไปบ้างไม่มากนักน้อย แต่ถ้าถามว่า เจ้าหน้าที่แต่ละคนมีวิธีการอย่างไรให้อาสาสมัครมีพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม คำตอบที่ได้ตัวอย่างเช่น

พีแอนด์ กล่าวว่

" พีก็ไม่ได้ปลุกฝังอะไรให้อาสาสมัครเท่าไร พีคิดว่าเขามาเขาต้องมีความคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมอยู่บ้างไม่มากก็น้อย แต่ถ้าถามพีที่ว่า เราทำให้อะไรที่ปลุกฝังเขา พีว่าเขาเห็นนะ อย่างที่กรีนพีซมีการแยกขยะก่อนทิ้ง แล้วพีก็ว่าเขาคงเห็นนะ ...จริงๆพีไม่ได้คาดหวังว่า มาเป็นอาสาสมัครต้องอะไรมาก แต่ถ้าเขาได้อะไรกลับไปจากการมาร่วมกับเราพีก็ว่าดี อย่างบางคนว่าเขาไม่เอาถุงพลาสติกจาก 7-11 เวลาซื้อของ เพราะเขารู้ว่าช่วยลดขยะ พีก็ เออ..ก็ดี .."

พีรักษ์ กล่าวว่ " สำหรับพีไม่มีนะ พีว่าอาสาสมัครเขามาเขาก็มีระดับหนึ่ง อืม..... (หัวเราะ).....ก็ทำอยู่เนี่ย.....อย่างเธอซื้อขนมแล้วใช้กล่องโฟมมาเนี่ยพีก็จะบอกเธอว่า วันหลังก็ หลีกเลี้ยงการใช้โฟมนะ.....(หัวเราะ)....."

ผู้ศึกษา ".....(หัวเราะ)..หนูก็ถามคนขายแล้วเขาแล้ว เขาว่าถ้าไม่ใส่กล่องโฟมใส่อะไร ไปหละน้อ.....(พอดีวันนั้นที่ไปสัมภาษณ์ผู้ศึกษาซื้อขนมครกใส่กล่องโฟมไปให้พีเขาทาน)....."

พีรักษ์ ....(หัวเราะ)... "แหม.....พีพูดเล่น..... อืม...อาจจะเป็นแบบแฉ่ๆก็ได้เนะ แบบ เวลาพีเห็นใครซื้อของใส่โฟม มาพีก็จะบ่นๆนิดหน่อย แต่ไม่ได้ซีเรียสอะไร.....อืมๆ...(หัวเราะ)"

ส่วนพีเอก็เช่นเดียวกัน กล่าวว่

" พีว่าอาสาสมัครที่เขามาทำงานกับเราเรามีสำนึกที่ดีอยู่แล้วนะคะ อืม...ถ้าถามถึงวิธีที่ บอกหรือปลุกฝังให้อาสาสมัครเธอ...อืม ..... อ้อ...ก็แบบใครซื้ออาหารที่อยู่ใน บัญชีดำ มาให้เห็นก็จะบอกเขาว่า อันนี้มันบัญชีดำอย่าซื้อมานะมันมีจีเอ็มโอ หรือ ถ้าเขาซื้อของ โดยเฉพาะของบริษัทฯ.....ที่เราไปต่อต้านเขาอยู่นะ อันนี้ไม่ได้เลย...อึส..สส..(ทำท่า ห้ามแบบขำขำ)..อย่าให้เห็น...(หัวเราะ)..."

แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะไม่ได้ปลุกฝังความคิดรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยตรงให้อาสาสมัคร แต่ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้ปลุกฝังความคิดและจิตสำนึกที่ดีให้อาสาสมัครทางอ้อม จากการสังเกตพฤติกรรมของอาสาสมัครในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆด้วยกัน และทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล พบว่า เมื่อเข้ามาแล้วและผ่านการอบรมNVDA แล้ว ถ้าเห็นด้วย กับวิธีการของกรีนพีซ มาทำงานร่วมกับองค์กร ก็จะรู้สึกว่ พฤติกรรม และ ความคิดของตนเปลี่ยนแปลงไปอย่าง

โย่ง กล่าววว่า

“ พอมาเจอกรีนพีซ ทำงานร่วมกับที่นี่แล้ว ทำให้ความคิดเปลี่ยน แต่ก่อนคิดถึงแต่ตัวเอง ก่อนว่า ตัวเองต้องรอดก่อน เงินเป็นหลัก เทียวไปวันๆ ไม่มีหลักในชีวิต เช่น เล่นเกม , ฟัง เพลง , ไม่ค่อยได้ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันอะไร พอผมได้ร่วมงานกับพีซที่นี่ แรกๆก็รู้สึก ซี้เกียจมาเพราะไกลบ้าน แต่พอมาเรื่อยๆก็รู้สึกดี ใจเรามันยึดพี ทำงานแล้วสนุกด้วย ทำให้ตัวเองเปิดใจ รู้จักการทำงานเป็นทีมมากขึ้น เพราะคิดว่า ผลที่ทำซักวันมันจะกลับมาหาเรา”

หนึ่ง กล่าววว่า

“ เวลาซื้อของเดี๋ยวนี้เลือกมากขึ้น เช่นเลือกกิน หรือ ภาชนะด้วย เลือกว่ามาจากบริษัท ไหน บริษัทเขาอยู่ในบัญชีดำไหม และก็ช่วยปลูกฝังคนอื่นอีกหลายคน สอนน้อง , บอกคนที่บ้านด้วย เวลาไปท่องเที่ยวก็จะไม่ทำลาย ไม่ทิ้งขยะพลาสติกไว้ไม่ทำลายสภาพ แวดล้อม ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และก็พยายามทำตัวให้เป็น ประโยชน์ด้วย”

สงบ กล่าววว่า

“ มี..มี การทำงานกับกรีนพีซมีผลบางอย่าง มันมีผลต่อความคิดเรา อย่างการกระทำ บางเรื่องมันก็ได้นะ มันเหมือนกับเรารู้แล้ว และถ้าเรายังทำอยู่ เราทำผิดมันเหมือนกับ เป็นการเกิดความละอายขึ้น อย่างโฟมเนี่ย เราใช้มันน้อยลง อย่างแต่ก่อนเนี่ยอะไรก็ได้ โฟมๆ แต่เดี๋ยวเนี่ย...พยายามไม่กินข้าวกล่องถ้าไม่จำเป็น มีมันมีแหล่งที่มันส่งผลกระทบต่อความคิดของเราบางเรื่องแหละ แต่บางเรื่องก็ยังแก้ไม่หาย อย่างเช่นเรื่องพลังงาน นะ เราน่าจะประหยัดได้มากกว่านี้ สำหรับตัวเรานะ อย่างน้ำก็ใช้น้อยลง โดยการไม่ อาบน้ำ .....(หัวเราะ)...”

ผู้ศึกษา “มีนำคนที่กรีนพีซไม่ชอบอาบน้ำด้วยเหตุผลนี้นะเอง .....(หัวเราะ)....”

สงบ “อ้อ..(พยักหน้า)...(หัวเราะ) ..เราว่ามันมีผลนะ อย่างเรื่องการทิ้งขยะ เราทิ้งไม่ลง ถึง ตอนนีเรารู้สึกละอายนะ แต่ก่อนไม่ค่อยรู้สึกเท่าไร อิม.....”

ผู้ศึกษา. “คือก่อนมาเป็นอาสาสมัครไม่สำนึกอะไรเลยเหอ...(หัวเราะ)....”

สงบ "...เอ๊ย...แต่ก่อนก็มีนะ...(หัวเราะ)...แต่มันน้อย...คือแต่ก่อนมันไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือชุมชน ที่มันเชื่อให้เราได้ตระหนักขนาดเนี่ย.....แบบว่าพอเราเข้ามาอยู่ในองค์กร สิ่งแวดล้อมคนรอบข้างที่เขามาอยู่ร่วมกันทำให้เราเห็น มันมีส่วนนะ มันทำให้เราตระหนัก"

หมุด กล่าวว่า " เรื่องพฤติกรรม และความคิดก็มีเปลี่ยนบ้าง คือ ทำให้เรารู้สึกรักหรือคิดมากขึ้น มีการประเมินตัวเอง มาตลอดว่า ไหว ไม่ไหว เอาไม่เอา ชอบไม่ชอบ แต่บอกได้เลยว่าแต่ละครั้งที่มาทำงานอาสาสมัคร มันจะมีความรู้สึกที่ดี บางอย่างกลับมาหาตัวเอง ว่าเราได้ทำแล้ว ซึ่งคนอื่น ๆ อาจจะแค่คิดว่าอยากทำ แต่เราได้ลงมือทำ"

ในความเห็นของผู้ศึกษาที่ได้รู้จักหมุดและสนิทด้วย หมุดนั้นจะมีความคิดที่รักสิ่งสิ่งแวดล้อมจริงๆ เมื่อตอนไปทำกิจกรรมร่วมกันที่ต่างจังหวัดด้วยหลายครั้ง อาสาสมัครส่วนใหญ่ที่ไปมักจะใส่เสื้อรณรงค์ของกรีนพีซแบบต่างๆ ตามที่ตนเองได้รับแจกมา เมื่อทำกิจกรรมกับองค์กร และบางคนจะถือว่าเป็นของสะสมอย่างหนึ่งที่น่ามาซึ่งความภูมิใจ ที่ได้ร่วมกิจกรรม ผู้ศึกษาสังเกตว่า หมุดจะไม่ค่อยได้ใส่เสื้อ กรีนพีซเหมือนอย่างคนอื่น ๆ มาวันหนึ่งผู้ศึกษาจึงถามว่า

ผู้ศึกษา " ฉันเห็นแกได้เสื้อกรีนพีซไปตั้งเยอะ แต่ไม่เคยเห็นแกใส่หลังจากวันงานอีกเลย เพราะอะไร ไม่ชอบเสื้อกรีนพีซหรือ"

หมุด " ก็ชอบนะ เสื้อ กรีนพีซ สวยๆทุกตัว แต่เราไม่อยากจะมาใส่เพราะว่า เราคิดว่าเรายังไม่ใช่นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเต็มตัว เรารู้สึกว่า ละอายนะ ถ้าเราใส่เสื้อ กรีนพีซ และมือยังถือกล่องโฟม ใช้ถุงพลาสติก และทำตัวแบบ....อยู่"

ผู้ศึกษา "ฉันก็ไม่เคยเห็นแกถือโฟม หรือ ถุงพลาสติกเลยนะ แล้วทำไมไม่กล้าใส่"

หมุด " แกไม่ได้อยู่กับฉันตลอดเวลา รู้ได้ไง.....(หัวเราะ).....เออ แต่ทุกวันนี้ฉันก็พยายามใช้ของจากที่ชาวบ้านผลิตนะ ใช้แชมพูจากธรรมชาติที่ชาวบ้านเอามาขาย เป็นการกระจายรายได้ ใส่เสื้อผ้าฝ้ายอย่างที่เราเห็น เพราะมันสบายดี พยายามใช้กระดาษทิชชูให้น้อย ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษทิชชูจะได้ไม่เปลืองใจ เราเรียนสิ่งแวดล้อมมาเรารู้ได้ว่าทุกอย่างมันเกี่ยวกันหมด กระดาษใช้มาก ๆ ต้นไม้ถูกตัดไปเท่าไร เกิดขยะเท่าไร ต้องมานั่งบำบัด มาแก้กัน เพราะฉะนั้น ฉันจะพยายามใช้ของที่มาจากธรรมชาติจริงๆ พยายามไม่ใช้สารเคมี"

ซึ่งหลังจากนั้นผู้ศึกษาก็สังเกตพฤติกรรมของหมุดจากการที่ไปร่วมกิจกรรมด้วยกัน บ่อยๆตามที่ต่างๆ หมุดจะเป็นเช่นที่ว่าจะจริงๆ เขาพยายามหรือปฏิบัติตนเพื่อไม่ให้เกิดการทำลายจริงๆ และ บางครั้งยังเตือนผู้ศึกษาในเรื่องการใช้กระดาษทิชชูด้วยเป็นต้น

จากความคิดเห็นของอาสาสมัครต่างๆ แสดงให้เห็นถึง การสร้างความเชื่อชุดใหม่ การให้ความรู้ การสร้างความตื่นตัว กับอาสาสมัครในระดับบุคคลปรากฏขึ้นชัดเจน แต่การสร้างสิ่งต่างๆเหล่านี้จะต้องทำในระดับภาคส่วนต่างๆทั้งสังคม เศรษฐกิจ ด้วยเพื่อให้กระบวนการเคลื่อนไหวนั้นขับเคลื่อนได้

(1.1.2) ในระดับภาคส่วนย่อยต่างๆ ทั้งในส่วนสังคม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง กิจกรรมที่กรีนพีซได้พยายามทำให้สาธารณชนได้ มีความรู้และตื่นตัว กับเรื่องสิ่งแวดล้อม และ หันมาสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยการผลิตสื่อรูปแบบต่างๆมากมาย ไม่ว่าจะเป็น เอกสารความรู้เพื่อรณรงค์เผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไปได้รับความรู้ อย่างคู่มือจ่ายตลาด , VCD ความรู้เรื่องภาวะโลกร้อน , หนังสือไม่ใช้ขยะ , การจัดบอร์ดนิทรรศการตามๆที่ต่างๆ รวมถึงการอธิบายเรื่องสิ่งแวดล้อมในประเด็นที่กรีนพีซได้รณรงค์โดยตรงจากเจ้าหน้าที่ระดับชุมชนที่ใส่เสื้อสีเขียวของกรีนพีซ ซึ่งประชาชนสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปตามท้องถนน นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมรณรงค์นอกสถานที่ของกรีนพีซ ในบางครั้งจะมีตัวการ์ตูนหรือ คนแต่งตัวแปลกๆไปยื่น เพื่อให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของประชาชนที่เดินผ่านไปผ่านมาและให้สื่อมวลชนต่างๆ นำไปเสนอเป็นข่าว ลงตามโทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เกิดความสนใจสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง อย่างคำพูดของอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ที่ทำการรณรงค์เล่าให้ผู้ศึกษาฟังเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

พี่เอ้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อว่า

“ กรีนพีซใช้กิจกรรมที่ทำเป็นเครื่องมือในการช่วยเผยแพร่ข้อมูลไปสู่ประชาชน ใช้สื่อช่วยเรื่องเผยแพร่ เพราะเราไม่สามารถซื้อสื่อได้ ดังนั้นเราต้องใช้สื่อช่วยผ่านการกระทำของเรา...การใช้สื่อของเราก็มีหลายรูปแบบ จริงๆเราใช้สื่อเยอะด้วยทั้งสื่อมวลชนช่วยนำเสนอข่าว สื่อผ่านเอกสารโบว์ลัวร์ต่างๆ หรืออย่างสื่อวีดีโออะไรต่างๆ พี่ว่าทุกๆแห่งเขาก็ต้องใช้สื่อในการช่วยรณรงค์ทั้งนั้นแหละ ทั้งสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็น วิทย์,โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ต่างๆเพื่อที่เราจะได้เข้าถึงประชาชนในวงกว้างเพราะการสื่อผ่านสื่อมวลชนเนี่ยมันเร็วที่สุด คือการที่คุณพูดหนึ่งครั้งมีคนดูคนฟังเป็นล้านนี่ออกใหม่ อย่างของเราก็จะมีแผ่นพับ

เอกสารต่างๆด้วย ก็คือถ้าคุณจะสื่อสารกับคนในวงกว้างคุณก็ต้องใช้สื่อมวลชนช่วย เพราะเราไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการสื่อมวลชน "

พีแอนด์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อในการเผยแพร่เรื่องสิ่งแวดล้อมว่า

" เราก็ใช้สื่อส่วนใหญ่ โดยไม่ต้องเสียตังค์ คือทำอะไรแปลกๆแปลกๆให้สื่อสนใจ และจะได้ลงข่าว และคนดูเขาก็จะย้อนกลับมาว่า พวกนี้ทำไรกัน ทำเพราะอะไรมันมีเรื่องอะไรถึงต้องทำแบบนี้ คนที่เห็นเขาจะได้คิดและไปหาคำตอบ อย่างเราไปปิ่นปายคนเห็น ....เฮ้ย!! มันปิ่นทำไม.. อ้อ ..ปิ่นเรื่องจีเอ็มโอ อ้าว!! แล้วจีเอ็มโอคืออะไรล่ะ??...เดอมันเป็นแบบนี้มากกว่าให้เขาไปหาคำตอบ ถ้าเทียบกับเราลงเต็มหน้าหนังสือพิมพ์และเขียนว่าจีเอ็มโอคืออะไร จะมีซักกี่คนที่อ่าน.....จริงอยู่เราใช้สื่อช่วยในการรณรงค์ แต่เราก็ทำวิธีการอื่นควบคู่ไปด้วย ที่เราใช้สื่อเพราะการที่จะต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรซักอย่าง มันไม่ใช่รู้กันแค่คน 2คน ...ต้องให้รู้กันเยอะๆ ถ้ารู้กันแค่2คนมันจะเปลี่ยนทำไม แต่ถ้ารู้เยอะๆรู้กันทั่วประเทศมันเหมือนไปกดดันพวกที่ทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย..."

สงบให้ความเห็นว่า

"เราคิดว่าการทำงานของกรีนพีซช่วยสิ่งแวดล้อมได้นะ ได้ระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ช่วยทั้งหมด ภาพที่สื่อ สื่อออกไปเนี่ยมันทำให้คนสนใจ และเป็นทีวีกาวิจารณ์ในสังคม เราเหมือนกับเป็นตัวจุดกระแสมันขึ้นมา อย่างเรื่องมะละกอกที่ขอนแก่นเนี่ย ถ้าเราไม่เข้าไปนะ คนทั่วไปจะไม่รู้ว่ามันมีการปลูกมะละกอก จีเอ็มโอขึ้นมา.....มันเหมือนกับเราจุดกระแสมันขึ้นมา.....แต่ว่าคนที่ไม่เข้าใจมันก็ดูเหมือนกับว่าเราไปทำให้มันน่ากลัวขึ้น.....มันก็เหมือนกับว่ามีทั้งส่วนที่ดีและเสีย แต่ในส่วนของเราเอง เราคิดว่ามันทำให้คนเขาหันมาสนใจมากขึ้น ให้เขารู้ว่าเกิดอะไรขึ้น และทำให้เขารู้ว่ามันมีการปลูกมะละกอกจีเอ็มโอตรงนี้นะ ให้คนเขาเห็นปัญหา สุดท้ายมันก็มีการแก้ไข เขา(ศูนย์ทดลองที่ขอนแก่น)ก็มีการตัดมะละกอกจีเอ็มโอ นั้นทิ้งไป และมีการชะลอในการทดลองปลูกในพื้นที่เปิด และให้มีการทดลองในพื้นที่ปิด นี่อาจเป็นจุดเล็ก เนี่ยเราคิดว่าทำแบบนี้มันก็มีส่วนช่วยได้ อันนี้มองจากจุดเล็กๆนะ อย่างในระดับโลกเนี่ยมันก็มีนะ อย่างสัญญาบางสัญญา หรืออนุสัญญาบางอย่าง มันก็มีที่เกิดจากกรีนพีซหรือกรีนพีซเข้าไปมีส่วนได้ลงมือทำไปจนมีกฎหมายคุ้มครองขึ้นมา มันอาจไม่ใช่กรีนพีซองค์กรเดียวแต่กรีนพีซก็เป็นส่วนหนึ่ง มันก็มีส่วนร่วมหลายๆองค์กร อย่างอนุสัญญาสต็อกโฮล์ม ที่เราเพิ่งมีการจัดประชุมเสวนากันไป

เมื่อวันที่ 10 มีนาคม เนียเรื่องสารพิษเนีย กรีนพีซก็มีส่วนช่วยผลักดันแต่ไม่ใช่ทั้งหมดนะ.."

ที่การุณ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างความรู้และการตื่นตัวให้กับประชาชนในวงกว้างว่า

" การสื่อสารให้ประชาชนในวงกว้างได้รู้ ก็ด้วยกิจกรรมรณรงค์ของเราไง ก็กิจกรรมต่างๆ ที่พวกเราทำกันแต่ครั้งมันก็เป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่งที่คนเข้าใจง่าย คือ กิจกรรมแต่ละครั้งเราจะมีการส่งสารหรือ ข้อความออกไป ว่าสิ่งที่เราต้องการสื่อและเสนอต่อสาธารณชนคืออะไร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการไปยื่นรายชื่อในการติดฉลาก เราเอาคนหน้าขาวออกไปส่งข้อความให้รู้ว่า เราอยากให้มีการแก้ไขกฎการติดฉลาก ไปที่หน้าทำเนียบบอกว่าอย่าเอาคนไทยเป็นหนูทดลองทุกงานเรามีข้อความอยู่แล้ว เราถือว่ากิจกรรมของเราเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เข้าถึงสาธารณชนอยู่แล้ว"

จะเห็นได้ว่าการสร้างความเชื่อชุดใหม่ การสร้างความรู้ และการตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับบุคคล และ ภาคส่วนต่างๆ ผ่านกิจกรรมที่กรีนพีซจัดขึ้น เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้สาธารณชนได้รับความรู้ และได้คิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่นมีการจัดอบรมในระดับบุคคลให้กับอาสาสมัคร มีการดึงดูดความสนใจจากสื่อมวลชนเพื่อทำข่าวและส่งต่อไปยังสาธารณชนให้รับรู้ และตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะกับอาสาสมัครที่เข้าร่วมนั้น แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนในเรื่องการสร้างสำนึกของความเป็นพลเมืองและจิตสำนึกที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมของกรีนพีซที่มีต่อตัวบุคคล

(1.2) การลดความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่และรัฐ สิ่งที่กรีนพีซทำคือ แสดงให้สาธารณชนเห็นว่ารัฐไม่ได้จริงจังในการแก้ปัญหา รัฐไม่ได้ทำตามหลักการที่ตนประกาศ ดังนั้นประชาชนก็มีสิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐได้ และประชาชนก็มีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ด้วยเช่นกัน อย่างในกรณีที่ กรีนพีซ เข้าไปเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุ ร่วมกับ สื่อมวลชน เรื่องการปลูกมะละกอ GMO ในแปลงทดลองเปิดที่จ.ขอนแก่น เมื่อ กรกฎาคม 2547 ทั้งๆที่ขณะนั้นมีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องการห้ามปลูกและทดลองพันธุ์พืชจีเอ็มโอ ในพื้นที่แปลงเปิด เพื่อป้องกันการแพร่พันธุ์ของพืชจีเอ็มโอ เพราะยังไม่มีผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์จากสถาบันไหนรับรองว่าพืชจีเอ็มโอนั้นปลอดภัยต่อมนุษย์ (อ้างในเว็บไซต์ www.greenpeace.or.th และ www.biothai.net) จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึง การลดความชอบธรรมของระบบอำนาจรัฐที่มีสิทธิออกกฎ หรือข้อปฏิบัติให้ประชาชนในสังคมต้องปฏิบัติตาม แต่ทว่า หน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับละเมิดกฎ

หรือข้อปฏิบัติเหล่านั้นเอง กรณีนี้แสดงให้เห็นถึงการลดความชอบธรรมของระบบโดยการให้หลักการที่กรีนพีซยึดถือ คือการเข้าไปเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุเพื่อเปิดโปงปัญหา โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้ช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้น จุดนี้แสดงให้เห็นถึงการสร้างให้เกิดประเด็นสาธารณะ ให้เรื่องราวต่างๆ ได้ถูกพูดถึง กลุ่มคนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนพูดคุย ถกเถียงถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น ในกรณีมะละกอจีเอ็มโอนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวได้ถูกเชิญให้ไปพูดคุยในเวทีสาธารณะอย่างรายการถึงลูกถึงคน ในเดือนสิงหาคม 2547 มีการจัดเวทีเสวนาเปิดให้ประชาชนและสื่อมวลชน นักวิชาการ นักศึกษาที่สนใจได้ร่วมอภิปราย และแสดงความคิดเห็นด้วย

ภาพที่ 2 กรีนพีซ และ สื่อมวลชนร่วมเป็นประจักษ์พยาน การปลูกมะละกอจีเอ็มโอในแปลงพื้นที่เปิดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้มีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องห้ามปลูกพืชจีเอ็มโอในแปลงทดลองพื้นที่เปิด เมื่อ กรกฎาคม 2547 (ภาพโดยกรีนพีซฯ)

จากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ถึงกรณีการลดความชอบธรรมของรัฐ โดยการเปิดประเด็นการทำลายสิ่งแวดล้อมในที่ต่างๆ ทั่วประเทศชน ให้มีความรู้เรื่องดังกล่าวมากขึ้น เช่นในกรณี

มะละกอ จีเอ็มไอนั้น ผู้ศึกษาได้ถามถึงการเผยแพร่เรื่องราวการทำงานของกรีนพีซว่าที่ผ่านมามีผลเป็นอย่างไรบ้างนั้น เจ้าหน้าที่รณรงค์คนหนึ่งได้กล่าวว่า

“ การรณรงค์ของเราที่ผ่านมาก็เห็นได้ว่าความรู้ต่างๆมันมีมากขึ้น ประชาชนรู้เรื่องมากขึ้น หรือ อย่างการมีDebate ในสังคมมันมีมากขึ้น ถ้าหากเราออกไปพูด อย่างตอนนั้นที่เราไปออกรายการถึงลูกถึงคนนะ 80 เปอร์เซ็นต์ใช่ไหม...ที่เค้าโหวตเห็นด้วยกับเรา ก็แบบมันรู้สึกว่ามันดีขึ้นกว่าแต่ก่อน คนรับรู้เยอะขึ้น แต่ก่อนจะมีคนมาถามว่า จีเอ็มโอคืออะไร เยอะนะ แม้กระทั่งก่อนเรามาทำงานตรงนี้เมื่อ 4-5 ปีที่แล้วเรายังไม่ค่อยรู้ด้วยว่า จีเอ็มโอคืออะไร แต่พอเข้ามาทำเข้ามาศึกษาจริงๆมันทำให้เรารู้มากขึ้น ก็นะ.... ”

ผู้ศึกษา ถามว่า “เอาว่าเดี๋ยวนี้เรื่องจีเอ็มโอต้องถามพี่เลย”

เจ้าหน้าที่รณรงค์ “ ..(ยิ้ม)...ประมาณนั้น.....”

นอกจากนี้ กรีนพีซยังได้ใช้วิธีการลดความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่อย่างเช่น การที่มี Campaign รณรงค์เรื่องสิทธิการรับรู้ของประชาชน ในเรื่องการปล่อยสารพิษของ โรงงานอุตสาหกรรม ภายใต้โครงการอ่าวไทยไร้มลพิษ โดยการเรียกร้อง ให้ประเทศไทยมีการจัดทำระเบียบการปล่อยทิ้งและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ ซึ่งเป็นระบบข้อมูลด้านสารเคมีที่ทุกคนมีสิทธิรับรู้ ซึ่งรัฐบาลหลายๆประเทศนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัย ของประชาชน และ สิ่งแวดล้อม ให้ปลอดภัยจากสารพิษตลอดจนกระตุ้นให้ภาคอุตสาหกรรมให้ทำการผลิตที่สะอาดขึ้น โดยประเด็นดังกล่าวเป็นหัวข้อสำคัญในเวทีประชุมระดับโลกว่าด้วยความปลอดภัยด้านสารเคมีครั้งที่ 4 ที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพ ในกรณีนี้ แสดงให้เห็นว่า ขณะที่รัฐบาลได้มีการส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการขยายตัวในภาคเศรษฐกิจ สร้างระบบทุนนิยม ให้มีความชอบธรรม เช่นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่ดี ทั้งๆที่การสร้างโรงงานอุตสาหกรรมก่อให้เกิดมลพิษและสารพิษตกค้าง กรีนพีซพยายามเสนอว่า ระบบทุนเป็นตัวทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงสร้างความชอบธรรมขึ้น โดยให้ประชาชนทั่วไป หรือชุมชนได้มีสิทธิการรับรู้ ข้อมูลสารพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเห็นและตรวจสอบถึงพิษภัย ของสารพิษต่างๆที่จะเกิดขึ้น จากการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมได้ โดยเรียกร้องให้มีการจัดทำระเบียบการปล่อยทิ้งและเคลื่อนย้ายสารมลพิษขึ้น มีการจัดทำโปสเตอร์ให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมลงชื่อเรียกร้องไปยังนายกรัฐมนตรี ให้มีการผลักดันการจัดทำเนียบดังกล่าว เพื่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยพยายามสื่อว่า ระบบรัฐ และ อำนาจของตลาดนั้นทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้ประชาชนได้มีสิทธิที่จะรับรู้ โดยการเข้าร่วมลงชื่อเรียกร้องไปยังรัฐและนายทุนต่างๆให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นอยู่

มลพิษกลาง เมื่อประชาชนมีส่วนร่วม

ร่วมบันทึกใบบันทึกการยื่นขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ

วันที่ 15 กรกฎาคม 2546

เรื่อง ขบวนการรณรงค์ของกรีนพีซ ประเทศไทย ในการขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร โดยขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล

เรื่อง ขบวนการรณรงค์ของกรีนพีซ ประเทศไทย ในการขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร โดยขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล

ขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล โดยขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล

ขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล โดยขอขอย้ายและเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล

ภาพที่ 3 โปสเตอร์ที่ให้ประชาชนได้ร่วมลงชื่อเรียกร้องให้มีการจัดทำทำเนียบการปล่อยทิ้งและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ

ภาพที่ 4 กรีนพีซแถลงข่าว เรื่องสิทธิการรับรู้ของประชาชน เกี่ยวกับการปล่อยสารพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2546 (ภาพโดย กรีนพีซฯ)

จากมุมมองของอาสาสมัครเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและความชอบธรรมของรัฐและของตนเองนั้นพบว่า เรื่องมุมมองด้านสิทธิ ความชอบธรรมของตนเอง อาสาสมัครและเจ้าหน้าที่คิดว่า รัฐไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประชาชนบางส่วน และ ขาดการทำงานที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องปัญหาต่างๆ และ คิดว่าตนก็มีสิทธิความชอบธรรมในการเรียกร้องสิทธิของตนเอง จากการกระทำที่ไม่เป็นธรรมของรัฐ แม้ตนเองจะมีสิทธิมีเสียงน้อยกว่ารัฐ แต่ก็สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากอำนาจของรัฐบาลได้ และ กรีนพีซ ก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ตนเอง ได้ใช้สิทธิ ของความเป็นพลเมือง ในการเรียกร้องความเป็นธรรมและแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะเรื่องของสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น

สงบ มองว่า

“เราคิดว่ารัฐต้องฟังชาวบ้านหรือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นๆ เราคิดว่ารัฐไม่มีอำนาจชอบธรรมมากนักหรอก อย่าให้มันมาก รัฐควรรับฟังเสียงของคนที่ได้รับผลกระทบด้วยในเรื่องต่างๆ ไม่ใช่เอาความต้องการรัฐเป็นที่ตั้งแล้วเข้าไปจัดการกับปัญหา ถ้าแบบจัดการแบบเบ็ดเสร็จเกินไปก็ไม่ได้ ถ้าเขาคิดๆกันเองในส่วนฝ่ายรัฐเองโดยไม่ได้ถามชาวบ้านแล้วมาจัดการกับปัญหาในนั้นมันก็คือเผด็จการ”

ผู้ศึกษา “คิดว่าตัวเองมีสิทธิชอบธรรมในการแก้ไขปัญหามากน้อยแค่ไหน”

สงบ “คิดว่ามีระดับหนึ่งแต่ไม่ได้มาก อะ เพราะว่า อย่างบางครั้งที่เราทำไปมันอาจขัดกับอีกฝ่ายถ้าฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายรัฐบาล เราคิดว่าเราถูกจำกัดสิทธิมากเลยนะ อย่างถ้าเราได้ไปอยู่ไปเห็นกับสิ่งที่ตรงข้ามกับรัฐ เราจะอยู่จำกัดสิทธิมากเลยนะ เราคิดว่าเราถึงต้องแสดงมันออกมา”

พีแวน มองว่า

“จริงๆหลักพื้นฐานแล้ว รัฐได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนทุกๆไป แล้วเขาต้องฟังเสียงประชาชนทั่วไป เขาก็เลยตัดสินใจได้ พอเขาได้รับเลือก เขาก็ต้องไปตัดสินใจตามนโยบายพรรคอะไรอย่างเนี่ย ดังนั้นการที่เขาจะเอาคนมาช่วยในการตัดสินใจหลังจากการเลือกตั้งแล้วมันมีน้อย แต่จริงๆมันควรจะมีไง อย่างบางทีสส.ได้รับเลือกไปแล้วไม่เคยกลับมาหาประชาชนเลยไม่เคยมาถามว่าต้องการอะไร คิดเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้ หรือพวกสส.เขาคิดว่าประชาชนเลือกมาแล้วไว้ใจเขาแล้วเขาตัดสินใจได้ไม่ต้องมาถามอีกประชาชนเชื่อใจเขาแล้ว.....ถ้าถามว่าตัวเองมีสิทธิความชอบธรรมไหม พี่ว่าจริงๆเราก็มีสิทธิ ส่งเสียงออกมาว่าเราต้องการอะไรอย่างไร แต่บางทีเสียงๆเดียวของคนๆเดียวมันอาจสู้ของรัฐบาลไม่ได้ เพราะรัฐเขามีน้ำหนักมากกว่า อย่างเนี่ยถ้าเอาเสียงเราเสียงเดียว

ไปค้ากับรัฐ อำนาจต่อรองมันก็น้อย แต่ถ้าเราไม่ส่งเสียงเลยก็จะมีไม่มีใครรู้ว่าเราคัดค้าน....คือมันต้องมีการออกเสียงคัดค้านออกมาบ้าง...."

พีริช ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการใช้สิทธิของตนเองว่า

"มี มี ที่มีสิทธิตามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เออ เขาเรียกว่าอะไรนะ มันมี คำประกาศของสหประชาชาติไซไฮม ประกาศอย่างชัดเจนว่า ทุกคนมีอะไรก็แล้วแต่ โดยที่คนมีสิทธิในการทำโน่นทำนี่ ในรัฐธรรมนูญก็กำหนดเอาไว้ กฎหมายสิ่งแวดล้อมก็กำหนดเอาไว้ในเรื่องสิทธิ และหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องคุ้มครองดูแลสิ่งแวดล้อม และแสดงความคิดเห็น หรือ ที่จะต้องชุมนุมกันอย่างสันติ แต่ว่า ใ้กฎหมายหลายตัวที่เขียนขึ้นโดยกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่ต้องการเอาไปหากินของมันก็มี ฉะนั้น จะเห็นว่าสิ่งที่กรีนพีซทำเนี่ย ใช้กฎหมายที่มันมีอยู่เนี่ย มันไม่ชอบธรรมนะ มีกฎหมายหลายตัวที่มันไม่ชอบธรรม การที่ไปดื้อแพ่งกฎหมาย หรือไปละเมิดกฎหมายบ้างเนี่ย มันไม่ได้หมายความว่าเราไม่ได้ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ที่เรามีอยู่ แต่มันเป็นการฟ้องให้เห็นว่า กฎหมายที่มีอยู่มันยังไม่เป็นธรรมพอ มันก็ต้องชั่งน้ำหนัก อย่างเช่นเราไปทำกิจกรรมที่มันละเมิดกฎหมาย เข้าไปปิ่นรั้วเขา เข้าไปแขวนป้ายในสถานที่ที่ไม่ควรจะไป โอเคก็นั้นเป็นการละเมิดกฎหมาย แต่สิ่งที่มันใหญ่กว่านั้น ก็คือ เราไม่ได้เจตนาที่จะทำลายข้าวของหรือละเมิด แต่สิ่งที่มันใหญ่กว่านั้นคือเราต้องการที่จะหยิบยกปัญหาที่มันใหญ่กว่านั้นอย่างเรื่องสิ่งแวดล้อม อะไรก็ว่าไป เราก็ชั่งน้ำหนักว่า เรายอมละเมิดเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่มันดีขึ้น คือต้องการที่จะให้มันเกิดการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น..."

จากการพูดคุยนั้นแสดงให้เห็นว่า อำนาจของระบบรัฐ มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาแต่ ทุกวันนี้ รัฐไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ใช้สิทธิอันชอบธรรมของประชาชนได้อย่างเต็มที่ จึงต้องการแสดงออกและอยากมีส่วนร่วมและ จากการที่มาร่วมกับกรีนพีซ กรีนพีซจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ได้ใช้สิทธิอันชอบธรรมของตัวเอง

จากกิจกรรมต่างๆที่กรีนพีซจัดทำนั้น อย่างประเด็นมะละกอ จีเอ็มโอ , การรณรงค์เรื่องสิทธิการรับรู้ของประชาชนแสดงให้เห็นถึง กระบวนการการลดความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่ โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะ ทำให้เป็นประเด็นข่าวขึ้น จะได้เกิดการรวมตัวของบุคคลต่างๆหลากหลายภาคส่วนในลักษณะพหุนิยม และสามารถมาได้แย้ง แลกเปลี่ยน มาเรียกร้องสิทธิต่างๆ ในพื้นที่ที่ไม่ใช่ของรัฐ และ ของนายทุน

(1.3) การฉีกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ

- การฉีกกำลังจากประชาชนทั่วไป หลังจากที่ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหว ได้มีการเปิดพื้นที่เปิดประเด็นให้เกิดการถกเถียงพูดคุยกันในสังคม และมี การรวมตัวกัน จากภาคส่วนต่างๆ จนสาธารณชนเกิดความตระหนัก และห่วงใยในเรื่องดังกล่าวแล้ว การฉีกกำลังจากส่วนต่างๆ ให้เข้มแข็งก็เป็นส่วนสำคัญอีกขั้นหนึ่ง ที่จะต้องทำร่วมกัน และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผลของการทำงานในภาคส่วนย่อยๆ ที่เกิดขึ้นนั้นออกมาเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิหรือกฎหมาย เพื่อให้แนวคิดการเมืองแบบสร้างสรรคที่มีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเกิดขึ้นอย่างแท้จริง เพราะความซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่ ทำให้ความจำเป็นต้องมีระบบกฎหมายกำกับในทุกบริบทของชีวิต อีกทั้ง เราไม่สามารถปฏิเสธกฎหมายที่อาศัยศีลธรรมอย่างเดียวได้ ดังนั้น ระบบกฎหมาย ระบบสิทธิ และการฉีกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ที่ถูกสร้างให้เกิดเป็นสถาบันสังคมนี้จะช่วยจำกัดอำนาจของรัฐที่มีอยู่อย่างมหาศาลได้ ดังเช่นกรีนพีซ ได้จัดกิจกรรม รวบรวมรายชื่อประชาชนทั่วไป 50,000 ชื่อเพื่อเรียกร้องให้มีการออกกฎหมายการติดฉลากสินค้าที่ใช้พีช จีเอ็มโอเป็นส่วนประกอบทุก 1 % ในทุกส่วนประกอบของอาหารเหล่านั้น โดยจัดทำเป็นโปสเตอร์ให้ประชาชนทั่วไปได้ร่วมลงนามโดยมีอาสาสมัครขององค์กรได้ออกไปตามสถานที่ต่างๆ ทำการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนทั่วไป ตามสถานที่ต่างๆ พร้อมกับทีม GMO Mobile Units ที่ออกไปแจกคู่มือจ่ายตลาด (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ข.) เพื่อให้ประชาชนได้ลงชื่อและแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องออกกฎหมาย ติดฉลาก ผ่านทางโปสเตอร์และเว็บไซต์ของกรีนพีซ

- ฉีกกำลังกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ

ขณะเดียวกันที่มีการล่ารายชื่อก็มีการประสานงานกับมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคและสหพันธ์องค์กรเพื่อผู้บริโภคในการร่วมรณรงค์และผลักดันการออกกฎหมายติดฉลากสินค้าที่ปนเปื้อนจีเอ็มโอ โดยเรียกร้องให้กระทรวงสาธารณสุข และบริษัทผู้ผลิตสินค้าทำการติดฉลากให้เห็นได้ชัดเจน เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อบริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัยอย่างแท้จริง เมื่อมีการรณรงค์และรวบรวมรายชื่อครบ 50,000 ชื่อแล้ว ก็นำข้อมูลดังกล่าวไปยื่นเสนอให้กับผู้ที่อำนาจเกี่ยวข้อง และผลักดันให้เกิดการออกกฎหมายติดฉลากสินค้าที่ปนเปื้อนจีเอ็มโอให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด

ภาพที่ 5 ไปสการร่วมรณรงค์สินค้าปลอดจีเอ็มโอ

- ประสานงานพหุภาคีเพื่อประชาชน

ส่วนประเด็นเรื่องสารพิษ กรีนพีซมีกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเก็บตัวอย่างอากาศให้กับ ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม โดยการ จัดครั้งนี้ ได้ร่วมกับกลุ่มศึกษารณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม และ Global Community Monitor และนักวิชาการจากสถาบันต่างๆ เข้าร่วมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ สารพิษที่ตกค้างในอากาศ ผลกระทบสุขภาพที่จะเกิดขึ้นและการดูแลเฝ้าระวัง มีการเปิดให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้แลกเปลี่ยนปัญหา และ ฝึกการตรวจเฝ้าระวังมลพิษจากอากาศ โดยเก็บหลักฐานตรวจสอบ เพื่อยื่น เสนอผลักดันให้รัฐ ออกกฎหมายบังคับให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการสร้างระบบป้องกัน และทำ ความสะอาดสารพิษที่เกิดจาก กระบวนการผลิตของ โรงงานอุตสาหกรรมก่อนที่จะมีการปล่อย สารพิษออกมา เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี (อ่านเพิ่มเติมในภาคผนวก ข.)

ภาพที่ 6 การขบถเชิงปฏิบัติการการเก็บตัวอย่างอากาศที่นิคมอุตสาหกรรมจ.ระยอง

จะเห็นได้ว่า การทำงานประสานกับหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป , องค์กรเครือข่ายต่าง ๆ นั้น เป็นอีกวิธีการที่ทำให้กระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

(2) การสร้างอำนาจนำ เป็นการสร้างความคิดนำ โดยยกตัวเองให้อยู่ในฐานะได้เปรียบ และได้รับการยอมรับทางความคิดว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องชอบธรรม จนสามารถเกิดเป็นความคิดนำในสังคมได้ ซึ่งการสร้างอำนาจนำได้นั้น จะต้องดำเนินการเพื่อครอบครองความเป็นเจ้าทางการเมืองและวัฒนธรรม กล่าวคือ

(2.1) การสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์ เป็นการสร้างให้กลุ่มคนต่างๆหลากหลายอาชีพ หลากหลายชนชั้น ได้เข้ามาเป็นพันธมิตร เพื่อทำให้ความมุ่งหมายของผู้ครองอำนาจนำในกลุ่ม ได้รับการยอมรับว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องชอบธรรม กล่าวคือ กลุ่มทางประวัติศาสตร์ของกรีนพีซ เป็นกลุ่มคนพันธมิตรข้ามชนชั้นที่สร้างขึ้น เพื่อให้ข้อความที่กรีนพีซเสนอ ตอบได้กับแนวคิดกระแสหลักให้สำเร็จ นั่นคือ การสร้างให้แนวคิดเรื่องการรักษาสีงแวดล้อมของกรีนพีซ ได้เอาชนะแนวความคิดของการทำลายสีงแวดล้อมของระบบทุนนิยมและระบบตลาดที่เป็นความคิดกระแสหลัก ได้สำเร็จนั่นเอง โดยการสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์นี้ จะทำเชื่อมโยงกับคนหลากหลายอาชีพ หลากหลายชนชั้น เช่น ฝ่ายรัฐบาลหัวก้าวหน้า , ฝ่ายนายทุน , นักวิชาการ , ประชาชนทั่วไป , องค์กรพัฒนาเอกชน , สื่อมวลชน

- ด้านรัฐบาล หรือ คนของรัฐที่มีหัวก้าวหน้าในการที่จะเชื่อมโยงให้กลุ่มคนเหล่านี้ มา ร่วมกิจกรรม ให้มีการดำเนินการแก้ไข และอนุรักษ์ตามแนวทางของกรีนพีซนั้น ตรงจุดนี้ การเชื่อมสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันกับคนของภาครัฐและกรีนพีซยังไม่มีวามเด่นชัดมากนัก อาจเป็นเพราะระบบการทำงานของรัฐ และนโยบายรัฐไม่ค่อยเชื่อมต้อสีงแวดล้อม อย่างเช่นที่พีแอนได้กล่าวถึง มุมมองของรัฐต้อสีงแวดล้อมดังนี้

“คือรัฐมีการตื่นตัวเรื่องสีงแวดล้อมเหมือนกัน รัฐมีการพัฒนา อย่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ฉบับ8 ก็พูดถึงเรื่องสีงแวดล้อมมากขึ้น แผน9 ก็พูดเหมือนกัน แสดงว่าประเทศไทยเราก้มีการคิดถึงเรื่องสีงแวดล้อมอยู่ แต่มันมีการให้วามล้าคัญในระดับต่ำ มันยังไม่ได้เอามาปฏิบัติ มันยังเน้นเรื่องเศรษฐกิจมากกว่า คือ แผน 8 และ9 จะเน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่พอสมควร คิดว่ารัฐเขาก็มีบทบาทอย่างเช่นไปสนับสนุนโครงการต่างๆ อย่าง สสส. เขาก็มีงบให้ อย่างกองทุนสีงแวดล้อมเขาก็ให้อยู่นะ ตอนสีนามิ ก็มีส่วนมาให้เก็บขยะได้น้ำ ที่พีไปช่วยอยู่ ก็เขาทำเป็นProject ของเขา คิดว่ามันดีนะ มันมีคนตั้งใจทำจริงๆ แต่ว่ามันเป็นส่วนน้อย แนวสีงแวดล้อมไม่ใช่สีงล้าคัญลำดับต้นๆอย่างที่บอก งบหลักๆมันจึงเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจ เรื่องสังคมอาจจะน้อย คิดว่าแนวโน้มมันก็อาจจะเพิ่มขึ้นนะ เพราะเรื่องมันกระทบกับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น แต่ว่าหน่วยงานของรัฐมันทำงานช้าอาจด้วยระบบอะไรต่างๆก็แล้วแต่ มันมีกระบวนการเยอะ อีกอย่างผู้นำในประเทศเรายังคิดถึงแต่เรื่องเศรษฐกิจอยู่ ด้านสีงแวดล้อมก็จะน้อย”

ซึ่งคล้ายกับความเห็นของพีริคส์ เกี่ยวกับมุมมองของรัฐที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

“เรื่องนี่คือ มองได้ 2 แง่ คือ ฝ่ายรัฐก็แบ่งเป็น 2 ค่าย คือ ค่ายที่ชอบสิ่งแวดล้อม ก็มี แล้วก็อยากจะทำให้มันดีก็มี แต่มันติดกลไกระบบราชการ เพราะเขาทำงานตามที่เขามีหน้าที่ อย่างเขารู้ไรเยอะแต่เขาพูดไรมากไม่ได้ กับอีกพวกหนึ่งเป็นพวกอุตสาหกรรม เป็นพวกผูกติดกับผลประโยชน์กับรัฐพวกนี้ไม่ค่อยสนใจสิ่งแวดล้อม มักมองว่ามันเป็นเรื่องการค้า.....เรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างๆที่มีนั่นคือมันไม่ได้เกิดลอยๆขึ้นมา มันเกิดจากปัญหา แล้วเสร็จแล้วมีคนเข้าไปเห็น และ คนเหล่านั้น มีการหยิบเอาประเด็นขึ้นมาเล่น แล้วอีกอย่างก็เกิดจากการที่ชุมชนภาคประชาสังคม หรือ กลุ่มองค์กรอิสระ นักวิชาการต่างๆ รวมตัวกันผลักดันที่จะให้รัฐบาลเข้ามามีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหา นี่ จนมีการออกกฎหมาย”

จากการทำกิจกรรมร่วมกับกรีนพีซ ผู้ศึกษาพบว่า กรีนพีซยังไม่ได้มีการทำงานเชื่อมโยงกับกลุ่มคนของรัฐเท่าใดนัก มีเพียงแต่เชิญให้เข้าร่วมแลกเปลี่ยน และ พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นปัญหา อย่างกรณีการอบรมสัมมนาว่าด้วย แนวทางและการวิเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการปฏิบัติตามอนุสัญญา สตอกโฮล์ม ว่าด้วยสารพิษตกค้างยาวนาน ที่จัดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา

- ด้านนายทุน กรีนพีซได้มีความพยายามเชื่อมโยงให้กลุ่มนายทุนได้เข้ามามีส่วนในการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่เห็นได้ชัดคือเรื่อง การทำหนังสือไปยังบริษัทต่างๆเกี่ยวกับนโยบายการใช้ส่วนประกอบของอาหารที่ปลอดภัยจีเอ็มโอหรือไม่ ซึ่งกรีนพีซจัดทำหนังสือสำรวจไปยังบริษัทผู้ผลิตอาหารต่างๆที่มีอยู่ในท้องตลาด เพื่อให้บริษัทเหล่านั้นตอบถึงรายละเอียดของส่วนประกอบอาหารที่ทางผู้ผลิตนำมาใช้ และนโยบายของบริษัทที่เกี่ยวกับการใช้ส่วนประกอบอาหารที่ปลอดภัยจีเอ็มโอ โดยจะนำข้อมูลดังกล่าวใช้สำหรับการจัดทำบัญชีรายชื่ออาหารปลอดภัยจีเอ็มโอในคู่มือจ่ายตลาด และทำการแจกจ่ายให้กับประชาชนทั่วไปโดยหลังจากที่มีการรณรงค์เรื่อง จีเอ็มโออย่างต่อเนื่อง และมีประเด็นข่าวเกี่ยวกับมะละกอ จีเอ็มโอนั้น ทำให้กลุ่มนายทุนผู้ผลิตอาหาร เริ่มมีความตื่นตัว และ ต้องการเป็นพันธมิตรกับกรีนพีซมากขึ้น จากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“ ประเด็นเรื่องจีเอ็มโอที่ทำนะ ในช่วงปีแรกที่เราส่งหนังสือไปยังบริษัทต่างๆ ไม่มีใครตอบเรื่องจีเอ็มโอมาเลย คืองมงัยว่า กรีนพีซมันคือใครวะ แล้วทำไมฉันต้องตอบจดหมายด้วย แต่หลังๆ ก็จะตอบจดหมายกลับมาง่ายกว่าเดิมเยอะมาก คืออัตราในการตอบ เราจะไม่ต้องโทรไปตามจิก คือแบบว่าสบายไม่เหมือนแต่ก่อน ที่ต้องโทรจิกแล้วจิกอีก เดียวนั้นะไม่ใช่แค่ส่งแฟกซ์มาเอง จะโทรมาเลยว่า เมื่อไรจะทำคู่มือจ่ายตลาดเล่มใหม่ อย่างบางที่มีบริษัทหนึ่งโทรมาบอกว่า เธอ มีน้ำมันที่จะออกใหม่ และอยากอยู่ในบัญชีเขียว ก็ว่าไป...”

จากวิธีการส่งหนังสือไปถามถึงนโยบายต่างๆของบริษัทเหล่านี้ กรีนพีซได้พยายามดึงบริษัท กลุ่มในบัญชีสีเขียวให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มทางประวัติศาสตร์ของกรีนพีซ แม้จะไม่ได้ชมเชยบริษัทเหล่านั้นโดยตรง แต่ก็พยายามบอกว่า กรีนพีซไม่ได้เป็นศัตรูกับนายทุนทั่วโลกเพราะว่านายทุนที่ดีก็มี อีกทั้งกรีนพีซแสดงให้เห็นว่า พร้อมทั้งจะสนับสนุนนายทุนที่ดี และ พร้อมทั้งจะเอาเรื่องกับกลุ่มนายทุนที่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

- ด้าน นักวิชาการ กรีนพีซ ได้มีการเชื่อมโยง กับนักวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กรีนพีซได้ทำการรณรงค์อยู่ เพื่อทำการแลกเปลี่ยน ข้อมูลในเชิงวิชาการจากหลายๆแห่ง จากประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับองค์กรพบว่า ในการจัดสัมมนา และการเปิดเวทีสาธารณะในเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆนั้น จะมีนักวิชาการจากหลากหลายสถาบันเข้าร่วม ซึ่งส่วนหนึ่งจะเป็นบุคคลที่เคยทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในองค์กร หรือ เครือข่ายองค์กรที่เคยได้จัดกิจกรรมร่วมกัน และ บางส่วนคือนักวิชาการอิสระต่างๆที่เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) ของกรีนพีซเอง เมื่อทราบข่าวจากทางอีเมลล์ หรือ ประกาศต่างๆขององค์กรก็จะทำการโทรศัพท์เข้ามาสอบถาม และขอเข้าร่วมกิจกรรม หรือสัมมนาที่ทางกรีนพีซจัดขึ้น อย่างในกรณี การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างอากาศ (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข) หรือการสัมมนาเรื่อง แนวทางการวิเคราะห์เพื่อช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการปฏิบัติตามอนุสัญญา สตอกโฮล์ม ว่าด้วยสารพิษตกค้างยาวนาน ที่จัดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา เป็นต้น

- ด้านองค์กรพัฒนาเอกชน กรีนพีซได้เชื่อมโยงและสร้างพันธมิตร กับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆพอสมควร เพื่อทำการผนึกกำลังร่วมในการเคลื่อนไหว เรื่องสิ่งแวดล้อม ให้เกิดการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากการสอบถามพูดคุยถึงวิธีการในการสร้างพันธมิตรกับกลุ่มอื่นๆ ได้ความเห็นว่าเป็น

ที่เอ่ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายพันธมิตรว่า

“ส่วนใหญ่เราจะเริ่มจากการเข้าหาคนที่เขามีแนวร่วมคล้ายๆกับเราอยู่ก่อนแล้ว อย่างเรื่องจี เอ็ม โอ มันก็มีองค์กรในประเทศไทยที่เขาทำอยู่ก่อนแล้ว แต่วิธีการอาจไม่เป็นที่รู้จักนักก็ได้ เราก็ต้องเข้าหาองค์กรเหล่านั้น แล้วก็เข้าไปแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ช่วยกัน หรือก็ทำกิจกรรมต่าง ๆ นานาด้วยกัน คือเราต้องทำให้เขาเห็นว่าเราก็ทำเรื่องนี้อยู่และก็เอาข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกันเรื่อยๆ อย่างของเราเราก็จะมีข้อมูลเรื่องนี้ที่กรีนพีซทั่วโลกทำ ก็มีการมาแลกเปลี่ยนกันทั้งกับของกรีนพีซด้วยกันเอง และก็กับองค์กรอื่นๆในประเทศ บางทีเราก็เชิญเขามาร่วม บางทีเราก็ไปร่วมกับเขา มีใครก็มาร่วมกัน ติดต่อประสานงานกันบ่อยๆ ถ้าเป็นองค์กรประเภทเครือข่ายเกษตรกร อย่างช่วงปีที่ผ่านมามาก่อนมีคาราวานข้าวยิ้ม ที่ไปยโสธร ,สุรินทร์ ฯลฯ เนี่ย ที่ก็ไปมาหาสู่เขาไม่รู้กี่รอบ ไปคุยกับเขาไปทำความเข้าใจ ให้เขาทำความเข้าใจเรา เราจะได้ทำงานร่วมกัน ก็มีหลายวิธี ก็แล้วแต่องค์กรแล้วแต่เครือข่าย ต้องดูว่าองค์กรที่เราจะไปร่วมงานด้วยเขาเป็นแบบไหน และร่วมกับเราได้จุดไหนบ้าง อย่างถ้าร่วมกับมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคก็เรื่อง กฎหมายการติดฉลากทำนองเนี่ย...”

จะเห็นได้ว่า กรีนพีซฯ ได้ประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานอยู่ก่อนแล้วและหากมีประเด็นร่วมกัน หรือใกล้เคียงกันในการที่จะขับเคลื่อนงานด้านสิ่งแวดล้อมให้ไปสู่เป้าหมายได้ก็จะเข้าไปร่วมกันทำ

- ด้านประชาชนทั่วไป กรีนพีซทำการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมกับประชาชนในเมืองเป็นส่วนมาก โดยให้ประชาชนได้รับความรู้จากการแจกเอกสารและมีส่วนในการลงนามลงชื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ ส่วนกับชาวบ้านในระดับรากหญ้ายังไม่ได้มีการประสานงานโดยตรงมากนัก โดยมากจะเชื่อมโยงประสานงานกับชาวบ้านระดับรากหญ้าที่กรีนพีซจะประสานกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีการจัดตั้งขึ้นอยู่ก่อนแล้ว หรือ ประสานงานกับองค์กรชาวบ้านที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนระดับรากหญ้ามากกว่า จากที่ผู้ศึกษาได้มีโอกาสเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่รณรงค์ในการทำงานที่มีองค์กรเครือข่าย และ ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมนั้น พบว่า แต่ละครั้งที่มีการจัดกิจกรรม และต้องเชิญชาวบ้านที่ประสบปัญหาต่างๆในชุมชน กรีนพีซจะไม่ได้เป็นผู้ติดต่อโดยตรง แต่จะร่วมกับองค์กรเครือข่ายที่ดำเนินการทำงานกับชาวบ้านมานานเป็นผู้ช่วยประสานงานเชื่อมโยงเป็นส่วนใหญ่ นอกจากกรณีที่เจ้าหน้าที่รณรงค์มีความสนิทสนมเป็นส่วนตัวกับผู้นำชุมชน หรือ ประชาชนในพื้นที่อยู่ก่อนแล้ว การทำงานในระดับรากหญ้าจึงจะมีการประสานงานโดยตรง เช่น กรณีเครือข่ายคนไม่

เอาถ่านหิน ซึ่งมีประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน จาก อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง จากบ่อนอก-บ้ำกวด รวมถึง องค์กรWWF มาร่วมในการยื่นหนังสือเรียกร้องให้ยุติการใช้ถ่านหิน ที่เป็นพลังงานสกปรก ในช่วงการประชุมถ่านหินโลกเมื่อ ธันวาคม 2547 ที่ผ่านมา ซึ่งพีรภัศได้กล่าวถึงเรื่องวิธีการสร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนและองค์กรอื่นๆ ได้อย่างน่าสนใจดังนี้

“การสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ มันอาจจะเริ่มจากที่เรารู้ว่าใครทำอะไรที่ไหนอยู่ก่อนแล้ว เข้าไปคุยกับเขา เข้าไปประชุมไปร่วมงานกับเขาในบางครั้ง ถ้ามีอะไรที่ร่วมงานได้ ก็มีการวางแผนงานร่วมกัน แต่ว่าบางครั้งก็ต้องใช้ที่ว่า แสวงจุดร่วม เหมือนจุดต่าง คือแต่ละองค์กรก็มีเป้าหมายในการทำงานวิธีการทำงานที่แตกต่างกันไป ในบางองค์กรก็อาจจะไม่เห็นเหมือนกับเรา แต่มีบางอย่างที่เห็นแบบเดียวกับเรา เหมือนกัน และอาจจะร่วมงานกันได้เราก็ใช้ยุทธศาสตร์ที่ว่า แสวงจุดร่วม เหมือนจุดต่าง ในการทำงาน บางทีก็จะต้องใช้วิธีการประนีประนอมในการทำงานแนวร่วม ซึ่งการทำงานร่วมมันก็มีข้ออ่อนตรงที่ว่า บางทีมันก็เสียเวลาไปกับการสร้างเครือข่ายอะไรต่างๆ เหมือนกัน ซึ่งบางทีมันอาจไม่ก่อให้เกิดการเคลื่อนที่เป็นระบบเท่าไร เพราะมันแต่ไปยุ่งกับการหาจุดร่วมต่างๆ ถ้าเทียบกับการทำงานของกรีนพีซเองแล้ว คือ การจะทำอะไรมันก็ต้องดูเป็นกรณีๆไป”

ผู้ศึกษา “แล้วเวลาไปทำเครือข่ายจริงๆแล้วเขาก็คงไม่ได้มองเราดีไปซะหมด เรามีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้เขา ทำ หรือทำให้เขาเห็นร่วมกับเราเหมือนกับเรา”

พีรภัศตอบว่า

“ที่ว่ามันเป็นเทคนิคของการเจรจา เราต้องประเมินว่าเราจะได้อะไรมากน้อยแค่ไหน และเราจะเสียอะไร ไป แล้วก็เราจะต้อง ขายไอเดียของเราด้วย ให้เขาสนใจให้ได้ว่ามันสำคัญนะ เพราะเขาอาจจะมองว่าเรื่องอีกเรื่องว่าสำคัญกว่า ซึ่งบางทีก็ต้องพบกันครึ่งทาง ถ้าคุยกันแล้วทำกันไม่ได้มันก็ต้องต่างคนต่างทำกันไป มันเป็น อะไรที่แบบว่า (หัวเราะ).....มันเป็นคอมมอนเซ็นส์อีกอัน .....(หัวเราะ)...มันอาจต้องอาศัยประสบการณ์ ..... ในการที่จะอ่านเกม ..... ซึ่งบางครั้ง ก็มีนะที่อ่านไม่ทะลุ ก็ตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำ (หัวเราะ) .....ก็ต้องกลับมาแก้ลำใหม่....(หัวเราะ)...(ยิ้ม)... ก็มีเสียหน้าบ้าง แต่ก็ยังดีกว่า ทำให้งานมันล้มเหลวไปทั้งหมด”

ผู้ศึกษา “เราเคยเป็นแกนนำในการสร้างเครือข่ายอะไรอย่างไรบ้างไหมคะ”

พีรภัศ “มันมีเครือข่ายกาย่าโอบอล (เครือข่ายการต่อต้านโรงงานเตาเผาขยะ) ซึ่งก็มีกรีนพีซเป็นมีบทบาทนำในบางช่วง แต่นี้เป็นเครือข่ายระดับโลก”

ผู้ศึกษา “แล้วอย่างงาน การประชุมถ่านหินโลกที่จัดที่ประเทศไทยเมื่อปลายปีที่แล้ว ได้ข่าวว่าเราก็ไปร่วมกับชาวบ้านเรียกร้องด้วยนี่คะ พี่ทำไงให้คนที่มาร่วมกับเราสามัคคีกันเพราะเราไปทำงานร่วมกับเขา”

พีรภัศ “ อย่างที่มีเครือข่ายคนไม่เอาถ่านหินในช่วงประชุม ส่วนใหญ่เราก็จะ...อืม.. คือเราต้องวางยุทธศาสตร์แบบทั้งรุก ทั้งรับ บางช่วงก็ทั้งรุก-รับ บางช่วงก็ต้องลดบทบาทของตัวเองชั่วคราว เพื่อที่จะให้เครือข่ายมันดำรงอยู่ได้ บางทีก็มีกิจกรรม พบปะกัน อัปเดตข้อมูลข่าวสารกันบ่อยๆ บางช่วงก็ อาจจะต้องมียานใหญ่ร่วมกัน ตามประเด็นต่างๆ”

- ด้านสื่อมวลชน กรีนพีซร่วมกับสื่อมวลชน ให้เป็นผู้ช่วยในการเชื่อมโยงและส่งข้อมูลข่าวสาร ขององค์กรสู่สาธารณชนมากที่สุด โดยทุกครั้งที่กรีนพีซจัดกิจกรรม จะมีการแถลงข่าว และ เชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุทุกครั้ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์และวิธีการในการเข้าถึงสาธารณชน โดยให้สาธารณชนเหล่านั้นมีความรู้ได้ตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังเช่นที่ พี่การุณได้เล่าถึงเครือข่าย พันธมิตรในการทำงานเรื่องสิ่งแวดล้อม ในแวดวงสื่อมวลชนว่า

“ ในทางพฤตินัย และ นิติณัย เราไม่ได้ตั้งป้อมเป็นศัตรูกับใคร แต่ถามว่าเป็นพันธมิตรใหม่ ถึงขั้นที่ว่าจัดงาน หรือ ทำคอลัมน์ ยังไม่เคยนะ แต่ขณะเดียวกันในส่วนของนักข่าว เขามีชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว พวกนี้เค้าจะไม่ได้สนับสนุนองค์กรใดองค์กรหนึ่งในเชิงนิติณัย เค้าสนับสนุนทุกๆองค์กรอยู่แล้ว แต่ทางพฤตินัยเราไม่รู้จะมันขึ้นอยู่กับบุคคลอีก แล้วแต่นักข่าวบางคนมีทั้งเอนมาทางเรา และก็ตั้งป้อมกับเรา ในส่วนของMedia พี่เองไม่ได้จี้ให้เค้าต้องเขียนข่าวให้เราแบบนั้นแบบนี้ คือเราต้องมีระยะห่างระดับหนึ่ง แต่พี่จะใช้วิธีส่งข่าวให้เขาอย่างสม่ำเสมอ เป็นบทความหรือสรุปอะไรต่างๆที่เราไม่ได้ออกอย่างเป็นทางการ เราจะส่งให้เค้าสม่ำเสมอ แต่ไม่ถึงกับที่ว่าบอกเค้าว่าให้ช่วยเขียนให้หน่อยนะ คงไม่ใช่อย่างนั้น.... ถ้าถามว่ากรีนพีซใช้สื่อช่วยในการรณรงค์มากไหมโดยส่วนตัวพี่ว่า กรีนพีซใช้เยอะนะ ที่เราใช้สื่อช่วยในการรณรงค์เพราะว่า มันเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการทำการสื่อสาร อย่างที่บอก ทีวี นิตยสาร หนังสือพิมพ์ต่างๆมันเป็นช่องทางหนึ่งที่เราจะเอาข้อความที่เราต้องการส่งไปให้ถึงสาธารณชนออกไป ”

ไม่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องสื่อว่า

“กรีนพีซใช้สื่อช่วยในการรณรงค์ เต็มๆ ใช้เกือบทุกงานเลย เพราะว่าอย่างที่บอกสื่อเป็นกระบอกเสียงที่ดีมากๆ ไม่ว่าจะ เป็น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ มันเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของเรา เวลาที่เรารณรงค์มันมีหลักการ อยู่ข้อหนึ่งคือ เราต้องส่งสารข้อความที่เราจะบอกออกมาให้ได้ มันมีหลายวิธี อย่างแขวนป้ายผ้า ก็ต้องเห็นข้อความชัดเจน มันเป็นการส่งสารที่จะให้เห็นภาพและสื่อออกไปได้ คือมันก็เป็นวิธีหนึ่ง เราใช้สื่อเพื่อการส่งสารไปยังคนอื่นๆ ก็คือสื่อเป็นกระบอกเสียงของเรานั้นแหละ”

จากการเชื่อมโยงและสร้างพันธมิตรในหลายๆกลุ่มหลายๆชนชั้นของกรีนพีซนั้นอาสาสมัครเองก็มีความเห็นในเรื่องการสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับกลุ่มอื่นๆเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนแนวคิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้นำสนใจกล่าวคือ การทำงานรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม ทุกส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกรีนพีซถือเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ซึ่งการทำงานของกรีนพีซจะมีลักษณะเฉพาะตัว และ ด้วยความที่มีเครือข่ายในระดับโลกทำให้การทำกิจกรรมใดๆมีความน่าสนใจอยู่ไม่น้อย

ยุทธ มีความเห็นว่า

“การมีConnection กับองค์กรอื่นๆ ในความคิดเรานะ การทำงานเรื่องสิ่งแวดล้อมมันไม่ใช่เรื่องเล็กๆที่องค์กรเดียวจะทำได้ และงานที่ทำไม่ใช่สั้นๆที่จะทำเป็บเดียวเสร็จ ดังนั้นถ้าทำงานและต้องมีเพื่อนร่วมงาน การมีเพื่อนที่จะเดินไปด้วยกันมันจะเป็นอะไรที่ทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างเรื่องของการติดต่อประสานงานกัน ก็อย่างน้อยกรีนพีซก็เหมือนเป็นองค์กร ต่างชาติเข้ามา ถ้าจะไม่ทำงานร่วมกับเจ้าบ้านเลยก็คงจะเป็นไปไม่ได้ ยังมีเพื่อนเยอะมันก็ได้อยู่แล้วด้วย ทั้งในเรื่องการทำงาน และในเรื่องของขบวนการที่จะเคลื่อนไหวด้วยกัน คือไม่ใช่ว่าการทำงานรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมจะทำแค่กรีนพีซแล้วสำเร็จได้ งานรณรงค์สิ่งแวดล้อมไม่ใช่แค่จะไปทำAction อย่างเดียวอะเมื่อไร มันมีอย่างอื่นประเด็นอื่นๆอีกตั้งเยอะแยะ”

สงบ ให้ความเห็นว่า

“การทำงานที่มีเครือข่ายมี Connection ใดๆแบบว่าทำให้เราขับเคลื่อนได้ เราก็คิดว่ามีส่วนนะที่ เราได้ไปร่วมกับคนในท้องที่ หรือองค์กรท้องถิ่น มีส่วนนะ มันเหมือนกับชาวบ้านเขาทำงานในระดับรากหญ้า แล้วเราเป็นองค์กรใหญ่ ถ้าทำงานร่วมกัน มันก็สามารถผลักดันให้คนทั่วไปได้รับรู้ งานจะได้โตขึ้นมาให้คนอื่นรู้ด้วย นอกจากในชุม

ชนพื้นถิ่นนั้นๆ มันเหมือนเป็นการร่วมมือร่วมแรงกัน อย่างชาวบ้านทำเรื่องการวิจัยบางอย่างได้องค์กรเขายังไม่มี เราก็สามารถทำร่วมกันได้ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ แล้วเราคิดว่า เรา(กรีนพีซ)เป็นทอโรโค่งด้วย เสียงชาวบ้านอาจค่อยไป เราก็ไปเป็นทอโรโค่งให้เขาด้วย เสียงมันอาจจะดังขึ้น"

โย่ง มองว่า " การสร้างเครือข่าย กับองค์กรอื่นๆ ก็สำคัญ เช่น จากองค์กรชาวบ้านที่เขา มีหลักฐานชัดเจน จากคนนั้นที่มีเขาเป็นผู้ประสบทำให้ข้อมูลในการเรียกร้องมีน้ำหนักมากขึ้นแน่นอน ขึ้นทำงานร่วมกันช่วยกัน การทำงานก็จะดีขึ้น มันได้แลกเปลี่ยนกันด้วย"

จากมุมมองและการได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นพบว่า กรีนพีซมีความพยายามในการดึงกลุ่มคนที่หลากหลายส่วนเข้าร่วมขับเคลื่อนการทำงานเพื่อให้ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยดึงเอากลุ่มนายทุนอย่างเจ้าของบริษัทที่ผลิตอาหาร ที่มีส่วนประกอบของพืชกลุ่มที่มีการปนเปื้อนจีเอ็มโอ ให้มีนโยบายอาหารปลอดภัยปลอดภัยจีเอ็มโอ หรือ การอบรมเรื่องความรู้ต่างๆให้กับชาวบ้าน มีการให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการลงชื่อ มีการประสานงานกับนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันและร่วมขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องให้รัฐมีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

(2.2) การทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด ทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ,การเมือง ,จริยธรรม ,วัฒนธรรม เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการสร้างความคิดนำเช่น กรณีของการชิงพื้นที่ทางความคิดของอาสาสมัครจะเห็นได้ว่า โครงสร้างองค์กรมีวิธีการ ทำให้เกิดการเปิดประเด็นสู่สาธารณะ อย่าง คู่มือจ่ายตลาด เป็นการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดอย่างหนึ่ง กล่าวคือ กรีนพีซนำเสนอเรื่องราวการจ่ายตลาดว่า เวลาประชาชนจะจ่ายตลาดนั้นต้องมีอะไรบ้าง คล้ายๆกับการสร้างคู่มือเพื่อปลูกบ้านตามแบบที่กลุ่มนายทุนทำ แต่การสร้างคู่มือจ่ายตลาดนี้เป็นการแย่งพื้นที่ เหล่านั้นมา คือนำเสนอว่า การซื้อสินค้าไม่ได้แค่คิดว่าคุณจะซื้ออะไร จะจ่ายราคาเท่าไร แค่นั้น แต่คู่มือจ่ายตลาดเป็นการสร้างสำนึกให้กับประชาชนทั่วไปให้มีสำนึกของการซื้อขาย การเลือกรับบริโภคสินค้าที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี การใช้สื่อรูปแบบต่างๆเหล่านี้ เป็นเครื่องมือในการช่วยรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความคิด ในการทำงานของกรีนพีซฯ ถือได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งในการทำงาน เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในวงกว้าง โดยการประยุกต์วิธีของการใช้สื่อเคลื่อนที่มาใช้ เช่น กรณีของการรณรงค์ให้ความรู้เรื่อง จีเอ็มโอ เคลื่อนที่ (GMO Mobile Unit) โดยแจกคู่มือจ่ายตลาด ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการขายสินค้าโดยตรงตามที่ต่างๆ แต่การขายตรง

ในที่นี้ไม่ใช่เป็นการขายสินค้าหรือโปรโมต สินค้าใดๆ แต่เป็นการนำข้อมูลเรื่องราวต่างๆด้านจีเอ็มโอผ่านสื่ออย่างคู่มือจ่ายตลาด ไปนำเสนอให้กับประชาชนทั่วไปโดยตรง ตามสถานที่ต่างๆเป็นต้น (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ข.) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการแย่งชิงความคิดและการเปิดประเด็นสู่สาธารณะอย่างหนึ่งด้วย

(2.3) การทำให้กลุ่มอื่นๆในประชาสังคมยอมรับ และมีความเห็นคล้อยตามกรีนพีซ ด้วยความสมัครใจ คือ การใช้สื่อมวลชนเป็นผู้ช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกรีนพีซ โดยทำวิธีการแปลกๆ เพื่อดึงดูดให้เกิดความน่าสนใจ ดังที่เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครหลายคนให้ความเห็นเรื่องนี้ว่า

พีรภัศร์ กล่าวว่า

"อิม .....กรีนพีซ.....มียุทธศาสตร์ในการใช้สื่อในการรณรงค์ .....ถามว่ามากไหม พี่ว่ามากเชียวนะ.....แทบจะ บอกได้ว่า เป็นองค์กรที่มียุทธศาสตร์การทำงานกับสื่อที่ก้าวหน้ามากที่สุด ค่าแกลงข่าวที่ออก ถ้านับทั่วโลกเนี่ย ออกเกือบทุกวันเลยมั้ง .....(หัวเราะ).....ก็มีการใช้สื่อ ใช้ภาพ ใช้วิธีการทุกชนิดที่เกี่ยวกับเรื่องสื่อมวลชนมาเป็นเครื่องมือในการทำงาน เขาถึงมีฝ่าย ติดต่อสื่อสาร Communication Units มีช่างภาพที่มีอาชีพไปถ่ายทำ และ กลับมาตัดเป็นวิดีโอสั้นๆ และ สติกเกอร์ มีรูปวิดีโอ มีรูปภาพที่เก็บ ถือได้ว่าอยู่ในระดับแนวหน้า ด้านองค์กรระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อม"

ยุทธ มองว่า

" ข้อดีของกรีนพีซ มันได้สร้างประเด็นให้กับสังคม กิจกรรมของกรีนพีซ มันไม่เหมือนที่อื่นๆตรงที่ว่า คือคนอื่นอาจรณรงค์แบบมายืนๆหน้าทำเนียบ แต่กรีนพีซจะเป็นแบบค่อนข้างเด่น กว่าองค์กรอื่นๆ คือมันทำให้เป็นที่สนใจ คือ อีกอย่าง ชื่อของกรีนพีซ มันทำให้คนสนใจ เป็นประเด็นอะไรอย่างนี้อยู่แล้ว และประเด็นที่กรีนพีซทำมันเหมือนมีพลังในระดับหนึ่งที่มีการส่งสารตามสื่อต่างๆ เพราะสื่อก็สนใจอยู่แล้วแค่นี้แหละ..."

ปอง ให้ความเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ที่ใช้สื่อของกรีนพีซว่า

" กลยุทธ์รณรงค์อีกอย่างหนึ่งของกรีนพีซฯ ก็คืออย่างที่รู้กันคือการไปเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุ และ ต้องมีสื่อแล้วก็ต้องมีอะไรอย่างตัวการ์ตูนต่างๆให้เกิดการดึงดูดแล้วแต่อารมณ์ของแต่ละงาน อีกอย่างการที่มีสื่อไปร่วมงานกับเรานะก็เป็นการป้องกันให้กับนักกิจกรรมที่เวลาไปอีกชั้นด้วย เพราะว่าถ้าฝ่ายตรงข้ามมาทำอะไรเราอย่างจะมา

รุนแรงกับเรา หลักการที่เราใช้เราก็ไม่ตอบได้ มันเห็นได้ และ อย่างถ้ามีนักข่าว พวกยาม หรือโรเงียเขาก็ไม่กล้าทำร้ายเราหรอก เพราะเขาก็ต้องรู้ว่าถ้าเขารุนแรงกับเราแล้วภาพ ออกไปมันจะเป็นอย่างไร...เราคิดว่าการรณรงค์ของกรีนพีซ ช่วยสิ่งแวดล้อมได้จริงนะ เพราะเราออกสื่อไง พอเราออกสื่อ พวกที่มีหน้าที่รับผิดชอบก็ต้องเห็นและเอาไปคิดแล้ว และบางครั้งมันก็จะมีการจัดเวทีมาคุยกัน มันก็ดี กรีนพีซมีข้อมูลเยอะอยู่แล้ว....”

วันหนึ่งที่ผู้ศึกษาได้มีโอกาสไปทานข้าวร่วมกับเจ้าหน้าที่ประสานงานสื่อและผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ ซึ่งคุยกันถึงเรื่องการทำงานที่ยังตลอดในช่วง 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่คนหนึ่งพูดขึ้นมาว่า ถ้าทำงานเหนื่อยขนาดนี้แล้วมันมีผลตอบรับดี มีข่าวเรื่องทำลายสิ่งแวดล้อมลง ก็คอยหายเหนื่อยหน่อย เหมือนอย่างช่วงปลายปี 46 และกลางปี 47 ที่ผ่านมานะ มี Action มีกิจกรรมที่ต้องเตรียมพร้อมๆกันโน่นนี่มันทุกวัน ช่วงนั้นคนเข้ามาดูเว็บไซต์เยอะ ยอดผู้บริจาคพุ่ง ถ้าเป็นอย่างนั้นเรื่อยๆคงดี ค่อยหายเหนื่อยหน่อยแสดงว่าคนไทยเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อม

จากมุมมองของอาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้สื่อรณรงค์นั้น แสดงให้เห็นว่ากรีนพีซมีความโดดเด่นเรื่องการใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลไปยังกลุ่มประชาชนทั่วไป ให้เกิดการยอมรับได้มาก สังเกตจากคนเข้าดูเว็บไซต์ และ ยอดจำนวนผู้บริจาค ภายในองค์กรที่ปีแรก(2544)มีเพียง 300 คน แต่ปัจจุบันมีจำนวน 20,000 คน (ข้อมูลดังกล่าวถึง เดือนมีนาคม 2548) เพราะการเป็นผู้สนับสนุนร่วมบริจาคเงินให้กับกรีนพีซเป็นรายเดือนแสดงให้เห็นว่า เขาเหล่านั้นได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม จากกรีนพีซ และยอมรับการทำงาน การรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมของกรีนพีซ จึงร่วมบริจาคเงินช่วยสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรเป็นต้น

สรุปท้ายบท

จากการทำงานของกรีนพีซที่พยายามเปิดพื้นที่สาธารณะดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การรณรงค์ของกรีนพีซ ที่มีการเปิดพื้นที่สาธารณะหลายวิธีคือ 1. จัดบอร์ดแสดงนิทรรศการ 2. ให้ข้อมูลผ่านเจ้าหน้าที่ระดมทุน 3. การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิของตน เช่น การลงชื่อในโปสเตอร์, เว็บไซต์ เพื่อแสดงสิทธิการรับรู้ข้อมูลของประชาชน 4. การจัดอบรมสัมมนาให้บุคคลทั่วไปและอาสาสมัคร 5. การจุดประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อม โดยดึงความสนใจจากสื่อมวลชนด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน 6. จัดทำสื่อลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ อย่างแผ่นพับ คู่มือจ่ายตลาด โบชัวร์ หนังสือ ฯลฯ รวมถึงสื่อวิดิทัศน์อย่าง VCD เรื่องภาวะโลกร้อน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ

เปิดและชิงพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนทั่วไปหันมาสนใจตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม และ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการสร้างจิตสำนึก ทั้งในระดับบุคคล และ ในภาคส่วนต่างๆให้เกิดการตื่นตัว อย่างการให้ความรู้ การสร้างความเชื่อชุดใหม่ การลดความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่ โดยเปิดประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ให้เป็นข่าวเพื่อให้สาธารณะชนได้เข้ามาร่วมถกเถียงพูดคุย ได้แย้ง ทำให้เกิดความตระหนัก และ ห่วงใย สิ่งแวดล้อมของสาธารณชน มีการผนึกรวมกำลังจากภาคส่วนต่างๆหรือภาคประชาสังคมให้มีการผลักดัน การแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกระบวนการและวิธีการต่างๆเหล่านี้เป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองของภาคประชาสังคม ในการที่จะต่อสู้กับอำนาจรัฐ อำนาจตลาดที่ครอบงำปริมาณผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมของประชาชนทั่วไปด้วย

นอกจากนี้ การสร้างอำนาจนำ โดยสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์ การทำสงครามด้านแนวคิดที่ให้แนวคิดของกรีนพีซ เรื่องการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมของตัวเอง แทนแนวคิดกระแสหลักของนายทุนและรัฐบาลที่ไม่ได้สนใจสิ่งแวดล้อมเท่าใดนัก โดยวิธีการรบก็คือ การสร้างกองกำลังผู้ที่มีใจรักสิ่งแวดล้อมไปสู่ โดยกองกำลังดังกล่าวไม่ได้มีฐานจากชนชั้นเหมือนแต่ก่อน แต่เป็นการสร้างฐานกำลังจากกลุ่มคนหลากหลายอาชีพ หลากหลายกลุ่มเช่น คนฝ่ายรัฐที่มีหัวก้าวหน้า , กลุ่มนายทุน , ชาวบ้าน ฯลฯ เพราะเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องใหญ่ ที่ส่งผลตั้งแต่ท้องถิ่นจนถึงระดับโลก การต่อสู้จึงต้องสร้างพันธมิตรในการขับเคลื่อนให้เกิดหลายระดับ ทั้งจากบางส่วนของภาครัฐ จากด้านนายทุนบริษัทต่างๆ ซึ่งก็มีนายทุนบางส่วนให้ความร่วมมือ จาก ฝ่ายแกนนำชาวบ้านที่ประสบปัญหา จากนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมมือกันขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีสื่อมวลชนเป็นตัวเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารไปยังสาธารณชนให้เปลี่ยนความคิดหันมารักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นการสร้างให้เกิดความคึกคักกับคนส่วนใหญ่ เพื่อให้แนวคิดของตนกลายเป็นแนวคิดกระแสหลัก